

O Luka

E evanghelila le Lukaski andai Biblia
Evanghelia dupa Luca din Biblie

O Luka

ISBN

nici mas, nici kokalea, sar dikhen kã si man man.

⁴⁰ Hai, pãce phendeas kadala, sikadea lenghe pe vast hai pe pîrne. ⁴¹ Ando timpo so ăl apostolea sas kadiki dã bukuroși hai uimime, kã ĩnkã avelas lenghe phares te pakean, ov phendea lenghe:

— Si tume kate daiicii hamos?

⁴² Hai on dine les ăk kotor macesko peko. ⁴³ Ov lilea les hai halea les angla lende.

⁴⁴ Pala kodoia phendea lenghe:

— Ita so phenavas tumenghe, kana ĩnkã semas tumența: kã trãbul te kerdeol pes sea so si ramome anda mande ande Kris le Moiseaski, andăl Proorocea hai andăl Salmi.

⁴⁵ Atunci putardeas lenghi goghi kaște hakearen o lil le Devlesko ⁴⁶ hai phendea lenghe:

— Si ramome kã o thagar dino drom katar o Del trãbul te suferil hai andă

le trinengo ghes te ĩnviol andal mule. ⁴⁷ Hai te avel phendo andă lesko anav saoră poporenghe, ĩncepĩndos anda o Ierusalimo, kã trãbul te muken o bezeh hai te bolden pes ko Del, ka lenghe bezeha te aven iertime. ⁴⁸ Tume sen martorea kadal bukeanghe. ⁴⁹ Hai ita kã va drom pã tumende so muro Dad phendeas kã va dela. Dar acion ando foro gi kana va avena hureade zuralimasa katar o Del!

O Isus si vazdino ando ceri

⁵⁰ O Isus ĩngheardea len avri gi karing e Betania. Vazdeas pe vast hai binekuvintisardea len. ⁵¹ Ando timpo so binekuvintilas len, teleardeas lendar hai sas lilo opre ko ceri. ⁵² Pãce ĩnkinosailles leske, risailes ko Ierusalimo ăk bare bukuriasa. ⁵³ Hai saoro timpo beșenas ko Templo hai lăudinas le Devles.

Hai on oprisailes, vardindos tristo.
¹⁸ Iekh anda lende, po anav Kleopa, di-
 nea anglal:

— Tu san korkoro manuș savo sas ando Ierusalimo kai ni gianel so kerdineailos othe andăl ghesa kadala?

¹⁹ Ov phendeas:

— So?

Hai on phende leske:

— So kerdineailos le Isusosa anda o Nazaret, savo sas ăk prooroko zuralo andăl fapte hai andăl vorbe angla o Del hai angla saoro poporo.²⁰ Sar ăl bare rașaia hai ăl mai bare amare dine les te avel mudardo hai sas răstignime.²¹ Hai amen sas amen nădejdea kă ov si kordova kai va hastravela o Israelo. Dar i mai but, aghes si le trinengo ghes dă kana kerdiles kadal bukea.²² Dar niște giuvlea amareandar uimisardes amen: gheles detehara andai reat ko than le prahomasko,²³ hai ni arakhles lesko truppo hai aviles hai phendes kă dikhles i ăk dikhimos îngerengo save phenenas kă ov trafil.²⁴ Hai dui-trin mașkar amende gheles ko than le prahomasko hai arakhles kadea sar phendesas ăl giuvlea, dar le Isusos ni dikhle les.

²⁵ Atunci o Isus phendea lenghe:

— O, manuș bi gogheako, phares pakean sea so phendes ăl proorocea!²⁶ Nai kadea kă o thagar dino drom katar o Del trăbulas te suferil kadal bukea hai te primil pi slava?

²⁷ Hai începosailos katar o Moisea hai katar saoră proorocea, hai kerdea len te hakearen ăl bukea anda leste andă saoro lil le Devlesko.

²⁸ Pașiles katar o gav andă savo gianas, hai ov kerdilos kă kamel te gial mai dur.²⁹ Dar on rughisailos lestar:

— Acio amența, kă pașol e reat, hai anda o ghes mai si ăk țira hai nakhlos!

Hai întrisailos te aciolența.³⁰ Ando timpo so beșelas lența ke sinia, lileas o marno, naiisardeas le Devleske, phaglea les hai dinea les lenghe.³¹ Atunci putardiles lenghe iakha hai pringiande les. Dar o Isus hasailos angla lende.³² Hai phendes iekh avreske:

— Nai kadea kă mardolas o ilo amaro dă bukurie kana delas amenghe duma po drom hai sikavelas amen anda o lil le Devlesko?

³³ Hai kear ando ciaso kodova uștiles, risailes ando Ierusalimo hai arakhles kolen le deșuiekhen hai kolen kai sas lența kidine³⁴ dindos duma:

— Înviosardeas o Rai ciaces hai sikadilos le Simonoske!

³⁵ Atunci ăl dui ucenicea phendes so kerdineailos lenghe po drom hai sar pringiande les kana phagleas o marno.

O Isus sikadeol andindos pacea pe ucenicenghe

³⁶ Ando timpo so on denas duma kadea, o Isus beșlos andă lengo mașkar hai phendea lenghe:

— E pacea te avel tumența!

³⁷ Uimime hai pherde dar, pakeanas kă dikhlen le mules.³⁸ Dar ov phendea lenghe:

— Soste sen tulburime? Hai soste ni pakean kă sem giuvindo?³⁹ Dikhlen kă mîră vast hai kă mîră pîrne, me sem! Pîpăiin man hai dikhlen: le mules nai les

© 2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

roma_info@wycliffe.org

This text is not in its final form yet and might undergo some revision. It has been checked thoroughly, but we do appreciate feedback. This text can be used at church, at home, at schools or in non-commercial publications. The translation was done especially for people who speak the Oltenian Ursari dialect of Romani.

Please let us know if you are interested in having a printed book (roma_info@wycliffe.org).

This work is released under the **Creative Commons, attribution, non-commercial no-derivatives 3.0 license**. You may copy and redistribute this work unmodified, in any medium or format, with appropriate attribution, under the same licence.

You may copy the text in its entirety or portions of it, providing the portions selected are not taken out of context.

You may not use this work for commercial purposes.

If you modify the text, you may not distribute it in any form or context.

Această lucrare nu este încă în forma ei finală, și este posibil ca să fie revizuită sau corectată în viitor. A fost verificată cu atenție, dar am fi recunoscători dacă ne-ați aduce la cunoștință orice greșeală. Textul poate fi folosit în biserică, acasă, în școli sau în publicații necomerciale. Această traducere a fost pregătită pentru vorbitorii de limba romani (ursarilor din Oltenia).

Vă rugăm să ne contactați la roma_info@wycliffe.org dacă v-ar fi de folos o carte tipărită.

Această lucrare vă este pusă la dispoziție sub **Licența Creative Commons Atribuire-Necomercial-FărăModificări 3.0**. Puteți să copiați și redistribuiți această lucrare doar nemodificat, în orice mediu sau format, cu atribuire potrivită, sub aceeași licență. Puteți copia textul în întregime sau în parte, dacă porțiunile selectate nu schimbă sensul originalului.

Nu puteți folosi această operă în scopuri comerciale.

Dacă reajustați, transformați sau construiți pe baza lucrării, nu veți putea distribui lucrarea modificată, în nici un mod sau context.

ando konsilo le evreengo, manuș lacio hai ciacio,⁵¹ savo nas dă akord le hotărîreasa le konsiloski țe mudaren le Isusos, hai sosa kerdes on, hai ajukearelas o thagarimos le Devlesko.⁵² O manuș kadava ghelos ko Pilat hai mangleas o trupo le Isusosko.⁵³ Păce dineas tele lesko trupo, pakeardea les andăk pînza inoski hai ciutea les andăk than prahomasko săpime ande stînka, andă savo ma nas ciutino koniva.⁵⁴ Sas paraștuiu hai începolas o savato.⁵⁵ Ăl giuvlea kai avilesas le Isusosa andai Galileea gheles pala o Iosif hai dikhles o than le prahomasko hai sar sas ciutino o trupo le Isusosko andă leste.⁵⁶ Risailles khere hai pregătisardes ulei kai khandel hai khandimata. Hai savatone hodinisailles, sar phenel e Kris.

O Isus si giuvindo

(24:1-53)

E învierea le Isusoski

24 Kurke, detehara andai reat aviles les ăl giuvlea ko than le prahomasko hai andines ăl khandimata kai pregătisardes len.² Dikhles kă o bar kai phandavelas e intrarea ko than le prahomasko sas dino rigate,³ hai kana întrisailes, ni arakhles o trupo le Raiesko le Isusosko.⁴ Ando timpo so ăl giuvlea ni gianenas so te keren anda kadai buki, ita kă dui murș andă hainende kai strălucinas beșles pașa lende.⁵ Pherde dar, ăl giuvlea banghiles le mosa ke phuv. Dar on phende lenghe:

— Soste roden mașkar ăl mule koles kai si giuvindo?⁶ Nai kate, sas înviiome. Anen tumenghe goghi so phendea tumenghe ando timpo so mai sas ande Galileea:⁷ «O Ciavo le Manușăsko trăbul te avel dino andă vast le manușănghe bezehale, te avel răstignime, hai le trinengo ghes te înviol.»⁹

⁸ Atunci on andine peske goghi kă leske vorbe.

⁹ Kana risailles katar o than le prahomasko, phendes sea kadala kolenghe le deșuiekhenghe hai saoră kolavrenghe.¹⁰ Sas e Maria andai Magdala, e Ioana, e Maria, e dei le Iakovoski, hai kolaver kai sas lența, kai phendes le apostolenghe kadal bukea.¹¹ Dar kadal vorbe falas lenghe paramicea hai ni pakeanas len.¹² Dar o Petre uștilos hai nașlos ko than le prahomasko. Banghilos hai dikhleas numa ăl dorea le pînzake andă save sas ciutino o trupo le Isusosko. Hai teleardeas khere mirime anda so kerdineailos.

Po drom karing o Emaus

¹³ Sa ando ghes kodova, dui ucenicea gianas andăk gav savesko anav sas Emaus, savo sas kam deșuiekh kilometrea katar o Ierusalimo.¹⁴ Denas дума mașkar peste anda sea so kerdineailos.¹⁵ Ando timpo so denas дума hai analizinas, kear o Isus pașilos hai gialas po drom lența.¹⁶ Dar lenghe iakha sas înkearde te na daștin te pringianen les.¹⁷ Ov phendea lenghe:

— Anda soste den дума ando timpo so gian po drom?

⁹24:7 Luka 9:22

ghe: ‘Uciaren amen!’^o»³¹ Kăci kana kerdeon pes kadal bukea le dafinoske zeleano, so va kerdeola le şukeske?^p

E răstignirea le Isusoski

³² Înghearenas i dui manuș kai kerdes nasul, te aven mudarde lesa. ³³ Kana are-sles ko than kai buciolas „O Kokalo le Şă-resko”, răstignisardes othe le Isusos hai le manușan kai kerdes nasul: iekh ke ciacii, hai iekh ke stîngo. ³⁴ O Isus phenelas:

— Dade, iertisar len, kă ni gianen so keren!

Ăl soldațea dines le zalosa anda leske haine hai hulade len mașkar peste. ³⁵ O poporo beșelas othe hai dikhelas. Ăl bare le poporoske marenas peske joko katar o Isus:

— Avren hastradeas; te hastravel pes, kana ov si o thagar dino drom katar o Del, saves alosardea les!

³⁶ I ăl soldațea asanas lestar: pașonas, denas les mol șukli ³⁷ hai phenenas leske:

— Kana tu san o thagar le evreengo, hastra!

³⁸ Opral pa leste sas ramome: „Kadava si o thagar le evreengo.” ³⁹ Iekh andal dui manuș kai kerde nasul hai sas răstignime, delas duma leski kontra:

— Ni san tu o thagar dino drom katar o Del? Hastra tu, hai hastra amen i amen!

⁴⁰ Dar koaver mustrosardea les:

— Ni daras katar o Del, kă sanas kondamnime te meres, sar leste? ⁴¹ Hai anda amende si ciacimos, kă primis so meritis anda so kerdeam. Dar o manuș kadava ni kerdeas khanci nasul.

⁴² Hai phendeas:

— Isuse, na bistar man kana va avela keo thagarimos!

⁴³ O Isus dineas anglal:

— Phenav tuke ciaces kă aghes va avela manța ando raio.

O Isus merel

⁴⁴ Sas kăl deșudui o ghes, kana kerdiolos tuneariko andă saoro them, gi kăl trin pala ăl deșudui, ⁴⁵ hai o kham ni mai luminilas. E perdeaua andral anda o Templo cindineailis andă dui. ⁴⁶ O Isus dineas mui zurales:

— Dade, andă ke vast dav muro duho! Hai kana phendeas kadal vorbe, mulos.

⁴⁷ Kana o komandanto dikhleas so kerdineailos, slăvisardeas le Devles:

— Ciaces, o manuș kadava sas ciacio!

⁴⁸ Hai saoră manuș kai kidineailos te dikhen e răstignirea, kana dikhles so kerdineailos, gheles khere hai marenas pes ando kolin. ⁴⁹ Saoră pringiande le Isusoske hai ăl giuvlea kai aviles lesa andai Galileea beșenas dur hai vardinas.

O prahomos le Isusosko

⁵⁰ Sas ăk manuș kai buciolas Iosif, andai Arimateea, ăk foro andai Iudeea, kai sas

***23:31** O originalo mai daștil te hakeardeol: „Kăci kana kerdeon pes kadal bukea le kaștesa kingo, so va kerdeola koleske șuko?”

^o**23:30** Osea 10:8 ^p**23:31** Luka 3:9; Ioan 15:6

O Luka

O Del dineas drom le Isusos te hastravel le manușan

1:1–4:13

Soste ramol o Luka o lil kadava

1 But astardiles te ramon ăk lil andal bukea save kerdineailos mașkar amende sar o Del phendeasas, ² sar phende len amenghe kola kai dă anglal dikhle len pe iakhența hai slujisardes le Devleske, phenindos lesko kuvînto. ³ Kadea kă păce rodem grijasa saoră bukea kadala, dă anglal, i me hotărșardem kaște ramov len tuke iekh pala aver, raia Teofile, ⁴ kaște daștis te gianes kă kodoia so sanas sikado si ciaces.

Ăk îngero phenel anda o kerimos le Ioanosko Bolitori

⁵ Kana o Irod sas thagar ande Iudeea, sas ăk rașai kai buciolas Zaharia. Ov sas anda o grupo le rașaiengo le Abiasko.^a Leski romni sas i oi andai famelia le Aro-noski hai buciolas Elisabeta. ⁶ Ăl dui sas ciace angla o Del hai phirenas bi doșako sar phendeas o Rai andă saoră porunci hai krisimata leske. ⁷ Nas len ciave, kă e Elisabeta sas stearpo, hai ăl dui sas phure.

⁸ Ăk data sas o rîndo le gruposko le Zahariasko. Hai kana ov kerelas buki rașaiieski angla o Del, ⁹ sas alome kăl sortî,

pala sar sas o obicei le rașaiengo, kaște înril ando templo le Raiesko hai te phabarel tămîia. ¹⁰ Ko ciasco le tămîimasko, but manuș anda o poporo rughinas pes avri. ¹¹ Atunci ăk îngero le Raiesko sikadilos le Zahariaske hai beșlos ke ciacii le altaroski le tămîimasko. ¹² O Zaharia tulburisailos kana dikhlea les, hai sas leske dar. ¹³ Hai o îngero phendea leske:

— Na dara Zahario, kă o Del așundeas ki rugăciunea. Ki romni, e Elisabeta, va kerela tuke ăk ciavo hai va ciusa lesko anav Ioan. ¹⁴ Ov va kerela tuke bukuria hai fericirea hai but va bukurina pes kă kerdineailos, ¹⁵ kă va avela baro angla o Rai. Ni trăbul te pel nici mol, nici aver pimos,^b hai ov va pherdola Duho Sfînto dă kana va avela andăl pîntăcea pe dake. ¹⁶ Va kerela buten andal israelițea te bolden pes ko Rai, lengo Del. ¹⁷ Va giala angla o Rai ando duho hai o zuralimos le proorokosko Ilia, kaște kerel pacea mașkar ăl dada hai ăl ciave^c hai kaște sikavel kolen kai ni așunen te aven gogheasa sar ăl ciace. Kadea va pregătîla ăk poporo anda o Rai.

¹⁸ O Zaharia phendeas le îngeroske:

— Sar va gianava kă ăl bukea kadala si ciace? Kă me sem phuro, hai i mîrî romni si phuri.

¹⁹ O îngero dineas les anglal:

— Me sem o Gabriel kai beșav angla o Del. Semas dino drom te dav tusa duma hai te anav tuke kadai vestea lacii. ²⁰ Ita

^a**1:5** 1 Kronici 24:10 ^b**1:15** Numerea 6:1-4 ^c**1:17** Maleahi 4:5-6

kă gi ando ghes kana va kerdeola kadal bukea, si te aves muto hai ni va daștisa te des дума,^d kă ni pakeaian mîră vorbe save va kerdeona kă lengo timpo.

²¹ O poporo ajukearelas le Zaharias hai mirinas pes kă beșelas kadiki dă but ando Templo. ²² Kana înklistos, ni daștilas te del lenghe дума. On hakeardes kă ando Templo sas les âk vedenia. Ov kerelas lenghe semnea dar acilos muto. ²³ Păce termenisardeas peo timpo le bukeako, o Zaharia ghelos peske khere.

²⁴ Pala kodoia e Elisabeta, leski romni, acilis khamni. Beșlis khere pangi cion. Gîndilas pes: ²⁵ „Ita so kerdeas o Rai anda mande! Akanak ov gîndisailos mande hai hastradea man anglal manuș anda o lagiavo.”

Ăk îngero phenel anda o kerimos le Isusosko

²⁶ Andă le șovengo cion dă kana sas khamni e Elisabeta, o Del dineas drom le îngeros le Gabrielos andăk foro anda o ținuto le Galileako, po anav Nazaret, ²⁷ kă âk cei bari logodime âk manușăsa kai buciolas Iosif, anda o kher le Davidosko. O anav le ciako bari sas Maria. ²⁸ O îngero intrisailos late ando kher hai phendeas:

— Pace, tu, saveake dinea pes miștimos, o Rai si tusa!

²⁹ Dar e Maria tulburisailis but katar âl vorbe kadala, hai pucelas pes soste andi-

nea lake kadav miștimos. ³⁰ Hai o îngero phendea lake:

— Na dara, Mario, kă arakhlean miștimos ko Del. ³¹ Ita kă va aciosa khamni hai va keresa âk ciavo,^e saveske va ciusa lesko anav Isus. ³² Ov va avela baro hai va avela dino mui o Ciavo le Mai Baresko, hai o Rai o Del va dela les o skauno le thagarimasko leske dadesko le Davidosko.^f ³³ Va stăpînila po kher le Iakovosko pentru totdeauna hai lesko thagarimos ni va termenila pes.^g ³⁴ E Maria phendeas le îngeroske:

— Sar va kerdeola e buki kadaia, kana me ni gianav murșăstar?

³⁵ O îngero dinea lan anglal:

— O Duho Sfînto va mukela pes pă tute hai o zuralimos le Mai Baresko va uciarela tut.^h Kodolaske o ciavo sfînto, savo va kerdeola pes, va avela dino mui o Ciavo le Devlesko. ³⁶ Dikh, e Elisabeta, ki ruda, si i oi khamni hai kă phurimata va avela lan âk ciavo. E giuvli anda savi âl manuș phenen kă ni daștil te avel lan ciave, akanak si andă le șovengo cion. ³⁷ Kăci anda o Del nai nici âk buki phari.ⁱ

³⁸ E Maria phendeas:

— Sem e roaba le Raieski. Te kerdeol pes manghe pala sar phendean!

Hai o îngero teleardeas latar.

¹² Ando ghes kodova, o Irod hai o Pilat kerdineailles amal iekh avresa, kă mai anglal sas dușmaia.

O Pilat kamel te del o drom le Isusosko, dar si leske dar

¹³ O Pilat kideas le bare rașaien, le mai baren hai le poporos ¹⁴ hai phendea lenghe:

— Anden angla mande kadal manuș sar iekhes kai sikavel le poporoske âk drom kai nai lacio. Hai ita kă pușlem les kate, angla tumende, hai ni arakhlem les doșalo katar âl bukea anda save phenden kontra leski. ¹⁵ Nici o Irod ni arakhlea les doșalo, kăci dinea les amenghe drom parpale. Pala sar dikhen, ni kerdeas khanci kaște mudaras les. ¹⁶ Kadea kă, păce ciava te maren les, va mukava les te telearel.

¹⁷ (Kă fiosavo ghes baro le Nakhimas-ko, o Pilat trăbularas te del o drom âk phandadesko.)* ¹⁸ Dar saoră manuș dine mui:

— Mudar kadal manușă hai anda amende de o drom le Barabasko!

¹⁹ Kadava sas phandado kă sas andăk răskoala ando foro hai kă mudardeas dakanikas. ²⁰ O Pilat pale dinea lenghe дума, kă kamelas te del o drom le Isusosko. ²¹ Dar on denas mui:

— Răstignisar les, răstignisar les!

²² O Pilat phendea lenghe i le trinengo drom:

— Dar so nasul kerdeas? Me ni arakhlem andă leste nici âk doș kaște merel.

***23:17** So si andă paranteze (o verseto 17), ni arakhadol andă saoră manuskrisea purane.

Kadea kă păce ciava te maren les, va mukava les te telearel.

²³ Dar on sea zbărînas ando mui o zuralo manghindos ka o Isus te avel răstignime. Hai zbărîsardes kadiki dă zurales kă ²⁴ o Pilat hotărîsardeas te kerdeol pes so mangles. ²⁵ Dineas o drom le manușăsko kai sas phandado kă sas andăk răskoala hai kă mudardeas dakanikas, hai saves manghenas les on. Dar le Isusos dinea les andă lenghe vast, kaște keren leske so kamen.

O merimos le Isusosko

O drom kai înghearelas ko trușul

²⁶ Ando timpo so înghearenas les te răstignin les, ciutes o vast po Simon, âk manuș anda o foro Cirena, savo avelas katar o kîmpo, hai ciute leske o trușul pâl zeea te înghearel les pala o Isus. ²⁷ But manuș gianas pala o Isus, hai giuvlea save jălinas les hai rovenas les. ²⁸ O Isus boldineailos karing lende hai phendeas:

— Ceea le Ierusalimoske, na roven man man, hai roven anda tumende hai anda tumare ciave! ²⁹ Kă dikhen, va avena ghesa kana va phendeola pes: «Bah-talea si âl giuvlea save ni daștin te avel len ciave, âl giuvlea save ni kerdes hai ni dines ciucii! ³⁰ Atunci âl manuș va începona te phenen le munțenghe: ‘Peren pă amende!’, hai va phenena le plaiendrom:

^d**1:20** Ezekiel 3:26; 24:27 ^e**1:31** Isaia 7:14

^f**1:32** 2 Samuel 7:11-13; 16; Salmi 89:4; 132:11; Isaia 9:67; 16:5

^g**1:33** Daniel 2:44; 7:14, 18, 27; Evreea 1:8; Apokalipsa 11:5

^h**1:35** Exodo 40:34 ⁱ**1:37** Geneza 18:14

O Isus si batjokorime

⁶³ Āl manuș kai pāzinas le Isusos ĩnceposailles te maren peske joko lestar hai te den les dab. ⁶⁴ Phangle les kāl iakha hai pucenas les:

– Proorocisar, kon dinea tut dab?

⁶⁵ Hai phenenas kontra leski but aver hule.

O Isus anglai kris le evreenghi

⁶⁶ Kana parnilos, āl phure le poporoske (āl bare rașaia hai āl sikaiitorea le Krisake) kidineails andāk than hai ĩngheardes le Isusos andā lenghi kris. ⁶⁷ Phende leske:

– Phen amenghe kana tu san o thagar dino drom katar o Del!

O Isus phendea lenghe:

– Kana phenava tumenghe, sa nai te pakean, ⁶⁸ hai kana va puciava tumen, ni va dena man anglal. ⁶⁹ Dar dakanara angle, o Ciavo le Manușāsko va beșela ke ciacii le Devleski o mai zuralo.¹

⁷⁰ Sea phendes:

– Kadea kă tu san o Ciavo le Devlesko? Hai ov phendea lenghe:

– Kadea sar tume phenen, me sem.

⁷¹ On phendes:

– So nevoia mai si amen märturiatar? Kear ame așundeam anda lesko mui!

O Isus angla o Pilat

23 Uștiles ku sea hai ĩngheardes le Isusos angla o Pilat. ² Hai ĩnceposailles te den дума iagasa kontra leski:

– Kadal manușās arakhleam les kai sikavel amare poporos āk drom kai nai lacio. Phenel ta na pokinas taxe le bare thagareske hai phenel kă ov si thagar, o thagar dino drom katar o Del.

³ O Pilat pușlea les:

– San tu o thagar le evreengo?

O Isus dinea les anglal:

– Kadea sar phenes tu.

⁴ O Pilat phendeas le bare rașaienghe hai le bute manușānghe kidine:

– Me ni arakhav nici āk doș ando manuș kadava.

⁵ Dar on mai but stăruinas hai phenenas:

– Ațîtol o poporo pe sikaiimasa andā saorĭ Iudeea. ĩnceposailos ande Galileea hai areslos gi kate.

O Isus angla o Irod

⁶ Kana o Pilat așundeas andai Galileea, pușleas kana o Isus si galileeano. ⁷ Hai kana așundeas kă si anda o thagarimos le Irodosko, dinea les drom ko Irod, savo andāl ghesa kodola sas i ov ando Ierusalimo. ⁸ Kana o Irod dikhleas le Isusos, but bukurisailos, kă dămult kamelas te dikhel les, kăci așundeas anda leste hai sperilas te dikhel dak minunea kerdi lestar. ⁹ Pușlea les but pucimata, dar o Isus ni dinea les khanci anglal. ¹⁰ Āl bare rașaia hai āl sikaiitorea le Krisake beșenas othe hai iagasa denas дума kontra leski. ¹¹ O Irod pe soldațența nasul phiradiles lesa hai păce marde peske joko lestar hai hureade les āk hainasa thagareski, dine les drom palpale ko Pilat.

E Maria gial ke Elisabeta

³⁹ Andāl ghesa kodola e Maria uștilis hai sigo teleardeas pāl plaia, andāk foro le Iudeeako. ⁴⁰ ĩntrisailis ando kher le Zahariasko hai phendea le Elisabetake dă mișto. ⁴¹ Kana e Elisabeta așundeas o miștimos kai phendea les e Maria, o ciavo mardilos andā lako pār, hai e Elisabeta pherdilis Duho Sfĭnto. ⁴² Dineas mui zurales:

– Mașkar āl giuvlea tu san mai binekuvintime hai binekuvintime si o ciavo andā keo pār! ⁴³ Soste kerdeol pes manghe e buki kadaia te avel mande e dei mĭră Raieski? ⁴⁴ Kă ita, kana așundem o miștimos kai phendean les manghe, o ciavo mardilos dă bukurie andā muro pār. ⁴⁵ Bahtali san tu kă pakeaian, kă āl bukea save phendea len tuke o Rai va kerdeona.

E ghili le Mariaki

⁴⁶ E Maria phendeas:

– Muro ilo lăudil le Raies

⁴⁷ hai bukuril pes muro duho ando Del, savo hastravel man,

⁴⁸ anda kodoia kă sas les grija katar e mai telal roaba leski^j

Kăci dikh, dakanara angle, saoră manuș save va traiina va phenena manghe bahtali,^k

⁴⁹ kă o Del o Zuralo kerdeas bukea bare anda mande.

Lesko anav si sfĭnto,

⁵⁰ hai leski mila si pāl manuș kai daran lestar, i pă kola save traisardes gi akanak, hai i pă kola save va traina.^l

⁵¹ Bukea bare kerdeas pe vastesa, pharadea kolen kai si len gĭnduri mĭndriake andā lengo ilo.

⁵² Le zuralen dinea len tele pa lenghe skaunea thagarimaske, hai vazdeas le peraden.

⁵³ Le bokhalen ciaileardea len lacimatența hai le bravalen dinea len avri bi khancesko andāl vast.

⁵⁴ Avilos ando ajutori pe robosko o Israel,

kăci ni bistardeas leski mila kai ni termenil pes

⁵⁵ karing o Avraam hai leske ciave pentru totdeauna, sar phendeas amare dadenghe.

⁵⁶ Hai e Maria beșlis le Elisabetasa kam trin cion hai risailis khere.

O kerimos le Ioanosko o Bolitori

⁵⁷ Kana avilos o timpo ka e Elisabeta te kerel, kerdeas āk ciavo. ⁵⁸ Așundes lake vecini hai lake rude kă o Rai sikadea lake leski mila, hai bukurinas pes andāk than lasa. ⁵⁹ Andā le ohtongo ghes aviles te keren le ciaveske o cinimos tele, hai kamenas te ciun lesko anav Zaharia, pala o anav leske dadesko. ⁶⁰ Dar leski dei dineas anglal:

– Na! Si te buciol Ioan.

⁶¹ On phendes lake:

ⁿ22:69 Salmi 110:1

^j1:48 Salmi 138:6; 1 Samuel 1:11 ^k1:48 Salmi 72:17

^l1:50 Salmi 103:17; Exodo 20:6

— Konik anda ki famelia ni buciol kadea.

⁶² Kerenas semnea leske dadeske, so anav kamel te ciul le ciaveske. ⁶³ O Zaharia mangleas âk tâblița hai ramosardeas: — Lesko anav si Ioan.

Hai sea aciles uimime. ⁶⁴ Ande klipa kodoia putardiles lesko mui hai leski cib, hai începosailos te lăudil le Devles. ⁶⁵ Hai saoră vecinenghe sas lenghe dar hai andă saoră plaia le Iudeeake delas pes дума anda kadal bukea. ⁶⁶ Sea kai așunenias len gîndisailos pes andă pe ile hai pucenas pes:

— So va kerdeola kadav ciavo?

Kăci o vast le Raiesko sas ciaces lesa.

O Zaharia lăudil le Raies

⁶⁷ O Zaharia, lesko dad, pherdilos duho Sfînto hai dineas дума andal bukea kai sikadea leske o Del:

— ⁶⁸ Lăudime te avel o Rai, o Del le Israelosko,

kă avilos andă lesko ajutori hai kindeas palpale pe poporos.

⁶⁹ Hai dinea amen âk manuș zuralo andai famelia pe roboski o David te hastravel amen,

⁷⁰ sar phendeas dămuilt prin pe proorocia ăl sfinți.

⁷¹ Dineas les drom te hastravel amen katar amare dușmaia hai anda o vast saorăngo kai uron amen!

⁷² Kadea sikavel ov e mila karing amare dada

hai kă ni bistrel peo phanglimos o sfînto,

⁷³ e sovel kai halea lan amare dadeske le Avraamoske:

⁷⁴ kă păce va hastravela amen anda o vast amare dușmaengo, va mukela amen te slujis leske bi darako

⁷⁵ sfințimasa hai ciacimasa angla leste so va traiisa.

⁷⁶ Hai tu, țignoreea, va avesa dino mui o prooroko le Mai Bare Devlesko, kă va giasa angla o Rai, kaște pregătis leske droma

⁷⁷ hai te sikaves leske poporos kă ov iertil lenghe bezeha kaște hastravel len.

⁷⁸ Kă o ilo amare Devlesko si pherdo mila kai ni termenil pes, hai leski mila va kerela anda amende te răsăril o kham opral^m

⁷⁹ kaște luminil kolen kai beșen ando tuneario

hai ande ucial le mulimaski,

hai te înghearcel amare pîrne po drom le paceako!

⁸⁰ O ciavo bareolas hai zuraolas andă peo duho. Beșlos andăl thana ăl mulate gi kana avilos o timpo te sikadeol le Israeloske.

O kerimos le Isusosko

2 Andăl ghesa kodola, o baro thagar o August poruncisardeas kaște kerdeol iekh recensămînto andă saoro thagarimos lesko. ² Kadava sas o angluno

— ⁴² Dade, kana kames, le o paharo kadava mandar! Dar te kerdeol ki voia, na mîrî!

⁴³ Atunci sikadilos leske âk îngero anda o ceri, kaște zurearel les. ⁴⁴ O Isus suferilas but andă peo ilo, hai începosailos te rugnil pes i mai but. Leski transpirația perelas pe phuv sar pikături rateske. ⁴⁵ Păce rughisailos, uștilos hai avilos kăl ucenicea, arakhlea len sute kabor dă triști sas ⁴⁶ hai phendea lenghe:

— Soste soven? Ușten hai rughin tumen, kaște na peren ande ispita!

O Isus si astardo

⁴⁷ Ando timpo so ov înkă delas дума, ita kă but manuș aviles. Kova kai buciolas Iuda, iekh andal deșudui, gialas angla lende. Pașilos pașa o Isus kaște ciumidel les. ⁴⁸ Hai o Isus phendea leske:

— Iuda, âk ciumidimasa bikines le Ciaves le Manușăsko?

⁴⁹ Kola kai sas le Isusosa, dikhles so avelas te kerdeol hai phendes:

— Raia, te das dab le sabiasa?

⁵⁰ Hai iekh anda lende dineas dab le robos le bare rașaiiesko hai cindeas lesko kan o ciacio. ⁵¹ Dar o Isus phendeas:

— Oprin tumen!

Hai maklea pes katar o kan kodol manușăsko hai sasteardea les. ⁵² Pala kodoia o Isus phendeas le bare rașaienghe, le kăpitaenghe le gărzenghe katar o Templo hai le phurenghe, save avilesas kontra leski:

— Înklisten pala mande sar pala âk tîlhari, săbientța hai rovleanța? ⁵³ Semas tumența andă saoră ghesa ando Tem-

plo, hai ni ciuten o vast pă mande. Dar kadava si tumaro ciaso hai e vremea kana stăpînil o întuneariko.

O Isus si krisime

O Petre phenel kă ni pringianel le Isusos ⁵⁴ Păce ciute o vast po Isus, lile les hai înghearde les ando kher le bare rașaiiesko. O Petre gialas mai dural pala leste. ⁵⁵ Kerdes âk iag ando mașkar le bareako hai beșles tele pașa late. O Petre beșlos mașkar lende. ⁵⁶ Âk slujnika dikhlea les sar beșelas ke lumina le iagaki, dikhleas mișto pă leste hai phendeas:

— I kadava sas lesa.

⁵⁷ Dar o Petre phendeas ni:

— Giuvlie, ni pringianav les.

⁵⁸ Âk țîra mai tîrzio aver dakoniva dikhlea les hai phendeas:

— I tu san iekh anda lende.

Hai o Petre phendeas:

— Manușana, ni sem.

⁵⁹ Kam pala âk ciaso, aver phenelas sa kodoi buki:

— Ciaces, i kadav manuș sas lesa, kă i ov si galileeano.

⁶⁰ O Petre dineas anglal:

— Manușana, ni gianav so phenes.

Kear ando timpo kodova, kana ov înkă delas дума, ghilabadeas o bașno. ⁶¹ O Rai boldineailos hai dikhleas po Petre. Hai o Petre andinea peske goghi ke vorba kai phendeasas lan leske o Rai: „Aghes ni va ghilabela o bașno, gi kana va phenesa trin drom kă ni pringianes man.” ⁶² Atunci înklistos avri hai dukhasa ruias.

Kon si o mai baro

²⁴ Hai ăl apostolea începosailles te han pes, savo anda lende si o mai baro. ²⁵ O Isus phendea lenghe:

— Ăl thagara andai lumea stăpînin pâl manuș. Kola kai si len autoritatea pâl lende placiol len te bucion „kola kai keren mișto”. ²⁶ Tume ta na aven kadeal! Hai o mai baro mașkar tumende te avel sar o mai țîino, hai kova savo si kondukători, te avel sar kova kai slujil. ²⁷ Kăci kon si mai baro: kon beșel ke sinia sau kon slujil? Nai kova kai beșel ke sinia? Hai me, andă tumaro mașkar, sem sar kova kai slujil. ²⁸ Tume sen kola kai beșlen pașa mande andă saoră nekazuri mîră. ²⁹ Hai sar muro Dad phendea manghe: «Av thagar manța», i me phenav tumenghe: «Aven thagara manța», ³⁰ kaște han hai te pen kă mîrî sinia andă muro thagarimos, hai te beșen pâl skauia le thagarenghe, kaște krison le deșudon neamuren le Israeloske.

O Petre va phenela kă ni pringianel le Isusos

— ³¹ Simone, Simone, dikh, o Satana mangleas te ucianel tumen sar le ghives. ³² Dar me rughisailen anda tute, ta na hasares keo pakeamos. Hai, păce bolde-sa tut mande, te zureares ke phralen!

³³ O Petre phendea leske:

— Raia, sem gata te avav phandado tusa, hai kear te merav andăk than tusa!

³⁴ Hai o Isus phendea leske:

— Petre, phenav tuke kă ni va ghilabela aghes o bașno, gi kana ni va phenesa trin drom kă ni pringianes man.

Te aven gata andal timpuri phare

³⁵ Pala kodoia phendea lenghe:

— Kana dinem tumen drom bi loven-go, bi traisteako hai bi poghimasko, înghearden lipsa daiiceski!¹

On phendes:

— Khancestar.

³⁶ Hai ov phendea lenghe:

— Dar akanak kana si tumen love sau ăk traista, len len tumența, hai kas nai les sabia te bikinel pi haina hai te kinel peske! ³⁷ Kă phenav tumenghe kă trăbul te kerdeol manța so si ramome: «Sas dikhlo sar ăk manuș nasul bi krisako». ^m Ciaces, so si ramome anda mande si gata te kerdeol pes.

³⁸ On phendes:

— Raia, dikh, kate si dui săbii.

Hai ov phendea lenghe:

— Aresel!

O Isus rughil pes korkoro po Plai le Măslinengo

³⁹ Hai o Isus înklistos anda o foro hai ghelos po Plai le Măslinengo sar gialas dă obicei. Leske ucenicea gheles pala leste. ⁴⁰ Kana areslos othe, phendea lenghe:

— Rughin tumen, ta na peren ande ispita!

⁴¹ Hai ov durilos lendar sar kăk ciudimos barăsko, dineas kocea hai începosailos te rughil pes:

ghinimos hai kerdineailos kana sas guvernatori o Quirinius ande Siria. ³ Sea gianas andăl foruri katar sas lenghi familia te ramon pes. ⁴ O Iosif ghelos i ov anda o foro Nazaret anda o ținuto le Galileeako, ande Iudeea ando foro le Davidosko, kai buciolas Betleem, anda kodoia kă sas andai famelia le Davidoski, sas davidîștea. ⁵ Ghelos te ramol pes le Mariasa, saveasa sas logodime hai savi sas khamni. ⁶ Kana sas ando Betleemo, avilos o timpo te kerel e Maria. ⁷ Hai kerdeas pe ciaves, lako angluno kerdo, pakeardeas les hai ciutea les andăk iesla, kă nas than anda lende ande hodaia lacii kă leske neamuri.

Ăl ciobaia aviles ko ținoro Isus

⁸ Pașa o Betleemo sas niște ciobaia kai beșenas avri po kîmpo hai păzinas pi turma e reat. ⁹ Hai ăk îngero le Raiesko sikadilos lenghe, hai e slava le Raieski uciardea len luminasa. On darailles but zurales. ¹⁰ Dar o îngero phendea lenghe:

— Na daran! Kă dikh, anav tumenghe ăk vesteaa lacii, andak bari bukuria anda saoro poporo: ¹¹ Aghes kerdilos tumenghe ăk Mîntuitori ando foro le Davidosko, savo si o thagar dino drom katar o Del, si o Rai. ¹² Ita sar va pringianena les: va arakhena ăk ținoro pakeardo hai ciutino andăk iesla.

¹³ Hai andak data le îngerosa sas ăk armata bari îngereghi anda o ceri, hai lăudinas le Devles:

— ¹⁴ Slava le Devleske andăl mai opre thana, hai pacea pe phuv mașkar ăl manuș savenghe kamel lengo miștimos!

¹⁵ Păce teleardes ăl îngerea lendar ando ceri, ăl ciobaia phendes iekh avreske:

— Atunci haida te gias ando Betleemo hai te dikhas e buki kadaia kai kerdi-neailis, anda savi dinea amenghe duma o Rai!

¹⁶ Sigo teleardes hai arakhles le Maria, le Iosifos hai le țîinorăs ciuto ande iesla. ¹⁷ Pala so dikhle les, phendes so phendineailosas lenghe anda kadav ciavo. ¹⁸ Hai sea kai așunde kadal bukea mirisailles katar so phenenas lenghe ăl ciobaia. ¹⁹ E Maria saoră vorbe kadala kidelas len hai gîndilas pes lende andă peo ilo. ²⁰ Ăl ciobaia risailles hai phenenas kabor dă baro si o Del hai slăvisarde les anda sea so așundesas hai dikhlesas sar phendineailosas lenghe.

O ținoro Isus ko Templo

O Iosif hai e Maria keren sar phenel e Kris le Moiseaski

²¹ Kana avilos le ohtongo ghes, andă savo trăbulas cindo tele o ciavoro, ciute lesko anav Isus, sar phendeasas o îngero anglal gi kai e Maria te aciol khamni.

²² Kana pherdiles ăl ghesa anda lengo ujimos, palai Kris le Moiseaski, o Iosif hai e Maria andines le Ciaves ko Ierusalimo, kaște den les le Raieske. ²³ (Sar si ramome ande Kris le Moiseaski: „Fio-savo ciavo kerdo anglal si le Raiesko”.)

²⁴ Gheles ko Templo i te anen jertfa sar

¹22:35 Luka 10:4 ^m22:37 Isaia 53:12

phenel e Kris le Raieski: dui turturelea sau dui puia porumbeienghe.¹

O Simeon dikhel le Isusos

²⁵ Ando Ierusalimo traiilas äk manuș kai buciolas Simeon. O manuș kadava sas ciacio hai iubisardeas le Devles. Ov ajukearelas o timpo kana o Del va anela ajutori le Israeloske, hai o Duho Sfînto sas lesa. ²⁶ O Duho Sfînto phendeasas leske kã ni va merela anglal te dikhel le thagares dino drom katar o Rai. ²⁷ Avilos andino katar o Duho ko Templo. Kana lesko dad hai leski dei andines le ciaves le Isusos kaște keren so trãbul kerdo lesa pala o obicei le Krisako, ²⁸ o Simeon lilea les ande angali hai läudisardeas le Devles:

— ²⁹ Muro Thagar, akanak daștis te mukes ke robos

te gial paceasa, sar phendean.

³⁰ Anda kodoia kã mîrã iakha dikhles koles saves dinean les drom te hastravel amen,

³¹ saves dinean les drom te avel pringiando katar saorã poporea,

³² te avel e lumina savi te sikavel bukea le neamurenghe

hai savi te avel e slava ke poporoski, o Israel.

³³ Lesko dad hai leski dei mirinas pes andal bukea kai phendonas anda leste.

³⁴ O Simeono binekuvintisardea len hai phendeas leske dake le Mariake:

— Ita, o Del ciuteas kadal ciaves ka but anda o Israelo te peren anda leski kauza, hai but orta te phiren. Hai kerdea les äk semno savesa äġ manuș va hana pes, ³⁵ kaște dikheol pes äġ gînduri garade bute manușãnghe. Kear keo ilo va avela pusado sar äk sabiasa.

E Ana dikhel le Isusos

³⁶ Mai sas othe i äk proorocița, e Ana le Fanueloski, anda e famelia le Așeroski. Sas but phuri. Traiisailisas pe rome-sa iefta bãrș pala peo mărãtimos. ³⁷ Sas phivli dã ohtodeșa hai ștar bãrș.* Nici äk data ni durilis katar o Templo, hai slujilas le Devleske andã fiosavo ghes hai reat postosa hai rugãciunența. ³⁸ Kear atunci avilis i oi karing o Isus hai karing leski dei hai lesko dad, hai începosailis te nail le Devleske hai te del дума anda o Isus saorãnghe kai ajukearenas ka o Ierusalimo te avel hastrame.

³⁹ Pãce kerdes sea so poruncilas e Kris le Raieski, o Iosif hai e Maria risailes ande Galileea, andã lengo foro, o Nazaret. ⁴⁰ Hai o ciavo bareolas hai zuraolas. Sas pherdo goghi hai o Del iubilas les hai sas po plako le Devlesko.

O Isus kãġ deșudui bãrș ko templo

⁴¹ Andã fiosavo bãrș o dad hai e dei le Isusoske gianas ko Ierusalimo kaște sãrbãtorin o ghes o baro le Nakhimasko le evreengo. ⁴² Kana ov sas deșuduie bãrșengo, gheles othe pala o obicei le bare

***2:37** O originalo daștil pes te mai hakeardeol kã sas phivli, hai akanak sas lan ohtodeșa hai ștar bãrș.

ⁿ**2:24** Levitiko 12:1-8

duma le bare rașaiența hai le kãpitaența le gãrzenghe le Temploske sar te del le Isusos andã lenghe vast. ⁵ On bukurisailis hai sas dã akord te den les love. ⁶ Ov sas dã akord, hai rodelaș äk timpo lacio te del le Isusos andã lenghe vast, kana äġ but manuș nai lesa.

Kai daștil te hal o Isus e sinia le bare gheseski?

⁷ Avilos o ghes o baro le Azimengo kana trãbulas jertfime o mielo anda o ghes o baro le Nakhimasko. ⁸ O Isus dineas drom le Petres hai le Ioanos hai phendea lenghe:

— Gian hai pregãtin e sinia le bare gheseski le Nakhimasko anda amende, kaște has!

⁹ On phendes leske:

— Kai kames te pregãtis lan?

¹⁰ Ov phendeas:

— Dikhnen, kana va întrina ando foro, va malavena äk manuș kai înghearel äk ulciori paiesa. Gian pala leste ando kher kai întril ¹¹ hai phenen le stãpînoske le kheresko:

— O sikaiitori pucel tut: «Kai si e hodaia e lacii andã savi te hav e sinia le bare gheseski le Nakhimasko mîrã uce-nicența?» ¹² Hai si te sikavel tumenghe äk hodaia bari laciardi opre. Othe te pregãtin e sinia!

¹³ On teleardes hai arakhles kadea sar phendeas ov. Hai pregãtisardes e sinia le bare gheseski le Nakhimasko.

Sar începosailis e cina le Raieski

¹⁴ Kana avilos o timpo, o Isus hai äġ apostolea beșles ke sinia. ¹⁵ Ov phendea lenghe:

— Kadiki dã but kamnem te hav kadai sinia le bare gheseski le Nakhimasko tumența anglal gi kai te suferiv! ¹⁶ Kã phenav tumenghe kã dakanara angle nai te mai hav lan, gi kana ni va avela o ciacio ghes o baro le Nakhimasko ando thagarimos le Devlesko.

¹⁷ Lileas äk paharo, naiisardeas le Devleske hai phendeas:

— Len o paharo kadava hai hulaven les mașkar tumende, ¹⁸ kãci phenav tumenghe kã dakanara angle nai te mai peav mol, gi kana ni va avela o thagarimos le Devlesko.

¹⁹ Pala kodoia lileas marno, naiisar-deas le Devleske, phaglea les hai dinea les lenghe phenindos:

— Kadava si muro trupo savo del pes anda tumende. Keren kadai buki te anen tumenghe goghi mandar!

²⁰ Pãce haies, lileas i o paharo hai phendeas:

— Kadai mol si o phanglimos o nevo, kerdo mîrã ratesa savo ciordeol anda tumende. ²¹ Dar ita kã o vast kodol manușãsko kai va bikinela man si manța ke sinia. ²² O Ciavo le Manușãsko va giala te merel pala sar plãnuisardeas o Del. Dar vai katar o manuș kodova savo va bikinela les!

²³ On începosailles te pucen pes mașkar peste, savo anda lende va kerela kadai buki.

²⁰ Kana va dikhena kă o Ierusalimo si înkonjurime armatendar, te gianen kă paşol o timpo kana va avela distrugime. ²¹ Atunci, kola andai Iudeea te naşăn pâl plaia, kola anda o Ierusalimo te înklen anda leste, hai kola kai si avri anda o foro ta na întrin andă leste, ²² kă kodola va avena ghesa andă save o Del va pedepsi-la kaşte kerdeol sea so si ramome! ²³ Vai katar ăl giuvlea save va avena khamnea hai katar kola save den ciucii andăl ghesa kodola! Kă po them va avena timpuri phare hai va holeaola pes po poporo kadava. ²⁴ Aver manuş va avena mudarde katar e sabia, aver va avena lile prizonerea hai înghearde andă saoră thema, hai o Ierusalimo va avela uşteado andăl pîrne katar aver poporea, gi kana va nakhela e vremea le poporenghi.

²⁵ Va avela semnea ando kham, ando cionot hai andăl stele. Hai pe phuv ăl poporea va avena andăl dukha. Ăl mări va tulburina pes hai va urleana, hai ăl manuş ni va gianena so te keren. ²⁶ Ăl manuş va merena daratar ajukearindos so va kerdeola pe phuv, kăci sea so si baro ando ceri va izdrala. ²⁷ Atunci va dikhena le Ciaves le Manuşăsko avindos pāk noro zuralimasa hai bare slavasa. ²⁸ Kana va începona te kerdeon kadal bukea, orton tumen hai vazden tumare şăre, kăci tumaro hastraiimos paşol!

²⁹ Hai phendea lenghe ăk pilda:

— Dikhen o smokino hai saoră dafia!

³⁰ Kana dikhen kă den lenghe patrea, gianen kă o milai si paşă. ³¹ Sa kadea, kana dikhen kă kerdeon ăl bukea kadala, te gianen kă o thagarimos le Devlesko si paşă. ³² Ciaces, phenav tumenghe, kă ni

va merena saoră manuş save train akana, gi kana va kerdeona saoră bukea kadala. ³³ O ceri hai e phuv va nakhena, dar mîră vorbe ni va nakhena nici ăk data.

³⁴ Len tumari seama, hai na muken tumare ile te phareon petrecerendar hai matimastar, hai le grijatar kadal viaţa-ki hai kadea o ghes kodova te avel pă tumende fără te ajukearen, ³⁵ sar ăk kapkana. Kăci o ghes kodova va avela pă saoră save beşen pă saorî phuv. ³⁶ Dar te len seama saoro timpo hai te rughin tumen, te daştin te hastran katar saoră bukea kadala save va avena, hai te daştin te beşen le şăresa opre angla o Ciavo le Manuşăsko!

³⁷ O ghes, o Isus sikavelas ande bar le Templosko, hai e reat gialas hai nakhavelas lan po plai savo buciol le Măslinengo. ³⁸ Hai detehara andai reat saoro poporo avelas leste ko Templo, kaşte aşunen les.

O merimos le Isusosko

(22:1–23:56)

Ko baro ghes le Nakhimasko o Isus hal ke sinia pe ucenicenţa

O Iuda kamel te bikinel le Isusos

22 Paşolas o timpo anda o ghes o baro le Azimengo, kai buciolas o ghes o baro le Nakhimasko. ² Ăl bare raşaia hai ăl sikaiitorea le Krisake rodenas sar te mudaren le Isusos, kă daranas katar ăl manuş. ³ O Satana întrisailos ando Iuda, kai buciolas Iskarioteano, iekh andal deşudui. ⁴ O Iuda ghelos hai dineas

ghesengo. ⁴³ Păce nakhles ăl ghesa ăl bare, teleardes te gian khere. Dar o ciavo o Isus acilos ando Ierusalimo, hai leski dei hai lesko dad ni gianenas. ⁴⁴ Pakeaies kă si lenţa ando grupo, hai gheles ăk drom ghesesko. Rode les maşkar ăl neamuri hai maşkar lenghe pringiane. ⁴⁵ Dar kă ni arakhle les, risailes ko Ierusalimo te roden les. ⁴⁶ Pala trin ghes arakhle les ko Templo, beşindos ando maşkar le sikaiitorengo, aşunindos len hai pucindos len. ⁴⁷ Sea kai aşunenas les acionas uimime katar leski goghi hai katar lesko dimos anglal. ⁴⁸ Kana dikhle les leski dei hai lesko dad, sas but uimime, hai leski dei phendea leske:

— Soste, muro ciavo, phiradilean kadea amenţa? Aşun, keo dad hai me rodeam tut bare grijasa.

⁴⁹ Ov phendea lenghe:

— Soste rodenas man? Ni gianenas kă trăbul te avav ando kher mîră Dadesko?

⁵⁰ Dar on ni hakeardes so phendeas ov.

⁵¹ Hai ghelos lenţa, avilos ko Nazareto hai aşunelas lendar. Leski dei kidelas ando ilo saoră bukea kadala.

⁵² Hai o Isus bareolas hai pherdeolas goghi, hai sas sa mai plākuto angla o Del hai angla ăl manuş.

E buki le Ioanoski Bolitori

3 Sas o bărş le deşupangengo dă kana sas o baro thagar o Tiberiu, hai o Ponţiu Pilat sas guvernatori ande Iudeea, o Irod sas o thagar ande Galileea,

o Filip, lesko phral, sas thagar ande Ituria hai ando ţinuto le Trahonitiosko

hai o Lisania sas thagar ande Abilenea. ² Ăl bare raşaia sas o Ana hai o Kaiafia.

Ando bărş kodova o kuvînto le Devlesko dineas duma le Ioanoske le Zahariosko ande mulani. ³ Hai o Ioan ghelos andă saoro ţinuto le Iordanosko hai phenelas le manuşanghe te bolden pes kaşte sikaven kă mukles o bezeh hai boldineailen karing o Del, ka lenghe bezeha te aven iertime. ⁴ Andal bukea kadala si ramome ando lil le vorbengo le proorokosko Isaia:

„Dakoniva del mui ande mulani:

«Laciaren o drom pă savo avel o Rai, orton leske poteci!

⁵ Saoră harea va avena astupome, hai saoră munţi hai saoră plaia va avena perade.

Ăl droma banghe va avena ortome, hai ăl droma phaghe va avena laciarde.

⁶ Hai saoră manuş va dikhena o hastramos le Devlesko.»*

⁷ Kadea kă o Ioan phenelas le bute manuşanghe kai avenas leste te bolel len:

— Puia sapenghe, kon phendea tumenghe te naşăn katar e pedeapsa kai avel? ⁸ Kadea kă train kaşte sikaven kă muklen o bezeh hai boldineailen ko Del! Hai na începon te phenen andă tumende: „Amaro dad si o Avraam!” Kă phenav tumenghe kă o Del daştin te kerel ciave le Avraamoske andal bar kadala. ⁹ O tover si deja ciutino ke rădăcina le pomenghi.

*3:6 Isaia 40:3-5

Kadea kã orso pomo kai ni kerel rodo lacio va avela cindo hai ciudino ande iag.

¹⁰ Ȃl but manuș pucenas les:

– Atunci so trãbul te keras?

¹¹ Ov dinea len anglal:

– Koles kai si les dui gada, te hulael kolea kai nai les, hai koles kai si les hamos, sa kadea te kerel!

¹² Aviles i niște vameșea te aven bolde hai phende leske:

– Sikaiitorina, ame so te keras?

¹³ Ov phendea lenghe:

– Na manghen mai but dã kabor poruncisailos tumenghe!

¹⁴ Niște soldașea pucenas les i on:

– Dar ame so trãbul te keras?

Ov phendea lenghe:

– Na len kanikastar love silasa, nici na keren kanikas doșalo biciacimasko! Hai te aresele tumen tumaro pokinimos!

¹⁵ O poporo ajukearelas hai ku sea pucenas pes andã pe ile kana o Ioan nai kumva o thagar dino drom katar o Del.

¹⁶ O Ioan dineas anglal saorãn:

– Kabor anda mande, me bolav tumen paiesa. Dar avel kodova kai si mai zuralo dã sar mande, saveske ni meritiv te putrav e haravli leske poghimaski. Ov va bolela tumen Duhosa Sfinto hai iagasa. ¹⁷ Ov va avela le lopatasa ando vast kaște del rigate e pleava anda o ghiv. Va kidela o ghiv andã peo hambari, hai e pleava va phabarela lan ande iag kai ni daștil te avel mudardi.

¹⁸ Kadea hai but avre vorbența o Ioan rughisardea len te parubdeon hai phendeas le poporoske e vestea e lacii.

¹⁹ Dar o Irod o thagar sas mustrome katar o Ioan anda leski relația le Irodi-

adasa, e romni leske phraleski, hai anda saorã bukea nasul kai kerdeasas len.

²⁰ Ov kã sea kadala mai ciuteas iekh: phandadeas le Ioanos ande temnița.

O Del phenel kã o Isus si lesko Ciavo

²¹ Ȃl mai anglal, kana sas boldo saoro poporo, sas boldo i o Isus. Hai kana rughilas pes, putardilos o ceri ²² hai o Duho Sfinto muklea pes pã leste sar ãk porumbelo. Hai anda o ceri așundilos ãk glaso kai phenelas:

– Tu san muro Ciavo iubime. Andã tu te arakhav bari plãcerea!

Kon si o dad le Isusosko?

²³ Le Isusos sas les kam treanda bãrș kana începosardeas pi buki. Ȃl manuș pakeaies kã sas o ciavo le Iosifosko, ²⁴ savo sas o ciavo le Matatosko, savo sas o ciavo le Levesko, savo sas o ciavo le Melhiosko, savo sas o ciavo le Ianainosko, savo sas o ciavo le Iosifosko, ²⁵ savo sas o ciavo le Matatiasko, savo sas o ciavo le Amososko, savo sas o ciavo le Naumosko, savo sas o ciavo le Eslisko, savo sas o ciavo le Nagaisko, ²⁶ savo sas o ciavo le Maatosko, savo sas o ciavo le Matatiasko, savo sas o ciavo le Semeisko, savo sas o ciavo le Iosehosko, savo sas o ciavo le Iodasko, ²⁷ savo sas o ciavo le Ioananosko, savo sas o ciavo le Resasko, savo sas o ciavo le Zorobabelosko, savo sas o ciavo le Salatielosko, savo sas o ciavo le Nerisko, ²⁸ savo sas o ciavo le Melhisko, savo sas o ciavo le Adisko, savo sas o ciavo le Kosamosko, savo sas o ciavo le Elmada-

– ⁴⁶ Ferin tumen katar ãl sikaiitoreala le Krisake, saven placiol len te plimbon pes andã hainende lungi hai save iubin ka ãl manuș te sikaven lenghe respekto andãl piașe, hai te den pes lenghe ãl skaunea anglal andãl sinagogi hai ãl thana anglune kãl sini! ⁴⁷ Hai han ãl khera le phivleanghe, hai kerdeon kã keren rugãciuni bare. Ȃl manuș kadala kai si ãl sikaiitoreala le Krisake va lena e mai pharri pedeapsa.

Ȃl love le phivleake

21 O Isus vazdeas pe iakha hai dikhleas le bravalen ciutindos pe daruri ande visteria le Temploski. ² Hai dikhleas i ãk phivlea ciorî ciutindos othe dui pareți. ³ Hai phendeas:

– Ciaces, phenav tumenghe: kadaia phivli ciorî ciuteas mai but dã sar sea kolaver, ⁴ kã sea kadala ciutes anda so sas len opral. Dar oi ciuteas anda peo ciorîmos, sea so sas lan kaște trail.

Ȃl phare timpuri kai va avena

⁵ Ando timpo so niște manuș denas dumanda o Templo, kã sas șukar hureado barãnța skumpo hai darurența dine anda o Del, o Isus phendeas:

– ⁶ So dikhen akanak – si te avel o timpo kana ni va aciola bar pã barãste ta na avel pherado dușmaendar.

⁷ On pușle les:

– Sikaiitorina, kana va kerdeona pes sea kadal bukea? Hai savo va avela o semno kai va sikavela kã si te kerdeon kadal bukea?

⁸ O Isus phendeas:

– Avel tumen grija ta na tharel tumen dakoniva! Kã but si te aven andã muro anav hai va phenena: «Me sem o thagar dino drom katar o Del» hai «O timpo si pașãl!» Ta na len tumen palalende! ⁹ Kana va așunena anda rãzboiende hai rãskoalende, ta na daran, kã mai anglal trãbul te kerdeon kadal bukea. Dar o sfirșito nai imedime.

¹⁰ Pala kodoia phendea lenghe:

– Poporea va uștena kontra avre poporenghe, hai thagarimata kontra avre thagarimatenghe. ¹¹ Va avela bare izdraimata phuiake, hai andak than andã aver than, bokh hai nasfalimata. Va kerdeola bukea daraiimaske hai va avena bare semnea ando ceri.

¹² Dar mai anglal dã sea kadala, andai kauza mîrã anaveski va ciuna o vast pã tumende hai va rodona te keren tumenghe numa nasul. Va dena tumen andãl vast le sinagogheanghe, va ciudena tumen andãl temnițe, va înghearena tumen angla ãl thagara hai angla ãl guvernatorea. ¹³ Dar kadal bukea va kerdeona tumenghe kaște aven martorea. ¹⁴ Kadea kã hotãrîn tume ta na gîndin tumen mai anglal so va phenena kaște apãrin tumen! ¹⁵ Kã va dava tumen vorbe hai goghi savenghe tumare dușmaia ni va daștina te den anglal. ¹⁶ Va avena dine andã lenghe vast kear katar tumare dada, tumare phral, tumare neamuri hai tumare amal, hai aver anda tumende va mudarena. ¹⁷ Andai kauza mîrã anaveski sea va urona tumen. ¹⁸ Dar nici ãk bal anda tumaro șãro ni va hasaola tumenghe. ¹⁹ Prin tumari rãbdarea va hastravena tumare sufletea.

len o ciacimos anda o drom le Devlesko.
²² Si mișto te pokinas taxe le mai bare thagareske sau nai?

²³ O Isus giangleas kã kamen te tharen les hai phendea lenghe:

— ²⁴ Sikaven manghe ãk bano! Kasko mui hai anav si pã leste?

On phendes:

— Le cezaroske.

²⁵ Hai ov phendeas:

— Atunci den le cezaros so si le cezarosko hai le Devles so si le Devlesko!

²⁶ Ni daștisailles te astaren les le vorbasa angla o poporo, hai aciles anda o mui, mirime sar dineas ov anglal.

Ål sadukeia kamen te astaren le Isusos le pucimasa andai învierea

²⁷ Pala kodoia niște sadukeia, save phenen kã ãl manuș ni învion, aviles ko Isus hai pușle les:

— ²⁸ Sikaiitorina, dikh, o Moisea ramosardea amenghe: «Kana merel o phral dakanikasko, hai sas les romni dar nas les ciave, lesko phral te lel leske romnea hai te kerel ciave anda lesko phral kai si mulo.»ⁱ ²⁹ Sas ãk data iefta phral. O baro însurisailos hai mulos fãrã te avel les ciave. ³⁰ Hai sa kadea le duingo. ³¹ Hai i le trinengo lilea lan dã romni, hai sa kadea sea ãl iefta. Mules hai ni mukles ciave. ³² Pala lende i e romni mulis. ³³ Kadea kã kaski romni va avela oi ke învierea? Kã sea ãl iefta înkearde lan dã romni.

³⁴ O Isus phendea lenghe:

— Ål manuș dã aghesara însurin pes hai mãritin pes;³⁵ dar kola save va avena arakhade vredniko ka o Del te înviol len andal mule hai te avel len rig ande lumea kai avel, nici ni va însurila pes, nici ni va mãritina pes. ³⁶ Kãci nici ni va daștina te meren, kã va avena sar ãl îngerea. Si ciave le Devleske, kã si ciave le înviereake. ³⁷ Atunci kana das duma andai învierea, i o Moisea sikadea kã ãl mule si înviome, kana ramosardeas anda o stu-fișo kai phabolas: phendeas kã o Rai si «o Del le Avraamosko, o Del le Isakosko hai o Del le Iakovosko»^j ³⁸ Hai o Del nai o Del le mulengo, hai si o Del le giuvindengo, kã anda leste sea train.

³⁹ Dui-trin andal sikaiitorea le Krisake dines anglal:

— Sikaiitorina, mișto phendean.

⁴⁰ Kã ni mai îndrãzninas te mai pucen les khanci.

Kasko ciavo si o thagar dino drom katar o Del?

⁴¹ O Isus phendea lenghe:

— Sar phenen ãl manuș kã o thagar katar o Del si o ciavo le Davidosko?
⁴² Kãci kear o David phenel ando lil le Salmengo: «O Rai phendeas mîrã raieske: ‘Beș kã mîrî ciacii’⁴³ gi kana va ciava ke dușmaien sar ãk skãunelo pã save hodinis ke pîrne!’^k ⁴⁴ Kadea kã o David phenel leske rai. Atunci sar si o ciavo le Davidosko?

⁴⁵ Ando timpo so așunenas saorã manuș, ov phendeas pe ucenicenghe:

mosko, savo sas o ciavo le Erosko,²⁹ savo sas o ciavo le Isusosko, savo sas o ciavo le Eliezerosko, savo sas o ciavo le Iorimosko, savo sas o ciavo le Matatosko, savo sas o ciavo le Levisko,³⁰ savo sas o ciavo le Simeonosko, savo sas o ciavo le Iudasiko, savo sas o ciavo le Iosifosko, savo sas o ciavo le Ionamosko, savo sas o ciavo le Eliakimosko,³¹ savo sas o ciavo le Meleasko, savo sas o ciavo le Menasko, savo sas o ciavo le Matatasko, savo sas o ciavo le Natanosko, savo sas o ciavo le Davidosko,³² savo sas o ciavo le Iesesko, savo sas o ciavo le Iobedosko, savo sas o ciavo le Boazosko, savo sas o ciavo le Salmonosko, savo sas o ciavo le Naasonosko,³³ savo sas o ciavo le Aminadabosko, savo sas o ciavo le Adminosko, savo sas o ciavo le Arnisko, savo sas o ciavo le Esromosko, savo sas o ciavo le Faresosko, savo sas o ciavo le Iudasko,³⁴ savo sas o ciavo le Iakovosko, savo sas o ciavo le Isakosko, savo sas o ciavo le Avraamosdino drom katar o Del?

³⁸ savo sas o ciavo le Enososko, savo sas o ciavo le Setosko, savo sas o ciavo le Adamosko, savo sas o ciavo le Devlesko.

O beng ispitil le Isusos

4 Hai o Isus, pherdo Duho Sfinto, rissailos katar o Iordano hai sas îngheardo katar o Duho ande mulani,² kai sas ispitime saranda ghes katar o beng. Andã saorã timpo kadava ni haleas khanci. Pala so nakhles kadal ghesa, bokhailos.

³ Hai o beng phendea leske:

— Kana san o Ciavo le Devlesko, phen kadal barãske te kerdeol marno!

⁴ O Isus dinea les anglal:

— Si ramome: „O manuș ni trail numa marnesa”.^o

⁵ Pala kodoia o beng îngheardea les pãk than ucio, sigo sikadea leske saorã thema pai phuv⁶ hai phendea leske:

— Tuke va dava te stãpînis ãl thema kadala hai va dava tut i lenghi slava, kãci manghe sas dino hai daștiv te dav les kaske kamav.^p ⁷ Kadea kã kana va înkinosa tut manghe, sea va avena kire.

⁸ O Isus dinea les anglal:

— Si ramome: „Te înkinos tut le Raieske, ke Devleske, hai numa leske te slujis!”^q

⁹ Pala kodoia o beng îngheardea les ando Ierusalimo, ciutea les po than o mai ucio le Templosko hai phendea leske:

— Kana san o Ciavo le Devlesko, ciude tut katar tele,¹⁰ kã si ramome: „Va

poruncila pe îngerenghe te păzin tut”^r
¹¹ hai „Va phiravena tut pă lenghe vast,
 ka keo pîrno ta na del pes dab dak barăsar”^s.

¹² O Isus dinea les anglal:

— Phendineailos: „Ta na încerkos le Raies, ke Devles!”^t

¹³ Pala so ispitardea les andă saoră feluri, o beng teleardeas lestar, gi kă âk timpo mai lacio.

O Isus sikavel ande Galileea

4:14–9:50

Ăl manuș anda o Nazareto ni pakean ando Isus

¹⁴ O Isus boldineailos ande Galileea hai o zuralimos le Duhosko sas lesa. Hai ghe-lis e vestea anda leste andă saoro ținuto pașal. ¹⁵ Ov sikavelas le manușan andă lenghe sinagogi hai saoră manuș lăudinas les.

¹⁶ Avilos ando Nazareto kai barilosas, hai pala lesko obicei, ando ghes le Sabatosko întrisailos ande sinagoga. Uștilos te cetil, ¹⁷ hai dinea pes leske o lil le proorokosko Isaia. Kana putardea les, arakhleas o than kai sas ramome:

— ¹⁸ „O Duho le Raiesko si pă mande, kă alosardea man te phenav e vestea e lacii le ciorănghe.

Dinea man drom te phenav le phandadenghe kă hastrailas hai le korănghe kă daștin te dikhen,

te dav o drom le înkheardengo

¹⁹ hai te vestiv o bărș andă savo o Rai sikavel peo lacimos.”^{*}

²⁰ Hai phandadeas o lil, dinea les palpale ko manuș saves sas les grija katar ăl lila hai beșlos tele. Ăl iakha saorănghe andai sinagoga sas pă leste. ²¹ Atunci începosailos te phenel lenghe:

— Aghes pherdineailis e Skriptura kadaia ando timpo so așunen lan.

²² Hai sea denas les дума dă mișto, mirinas pes katar ăl șukar vorbe kai ov phenelas len, hai phenenas:

— Nai kadava o ciavo le Iosifosko?

²³ O Isus phendea lenghe:

— Gianav kă va anena manghe goghi ke vorba kadaia: „Doktore, sastear tut tut! Ker i kate, andă keo foro, so așundeam kă kerdean ando Kapernaum!”

²⁴ Hai mai phendeas:

— Ciaces, ciaces phenav tumenghe, kă nici âk prooroko nai dikhlo mișto andă peo foro. ²⁵ Așun man, si ciaces kă sas but phivlea ando Israelo pe vremea le Iliaski, kana ni dineas brîșînd trin bărș hai epaș hai kana sas âk bokh andă saoro them. ²⁶ Hai o Ilia nas dino drom kă nici iekh anda lende, hai numa kă âk phivli andai Sarepta ando them le Sidonosko. ²⁷ Hai pe vremea le proorokoski Elisei sas but leproși ando Israelo, dar nici iekh anda lende nas sasteardo, numa o Naaman andai Siria.

²⁸ Sea kola andai sinagoga, kana așundes kadal bukea, holeailas nasul. ²⁹ Uștiles, înkalades les avri anda o foro hai

— I me si te puciov tumen daiicii. Phen-nen manghe: ⁴ O bolimos le Ioanosko avelas anda o ceri sau katar ăl manuș?

⁵ On dines дума mașkar peste:

— Kana phenasa: katar o Del, va phenela: «Atunci soste ni pakeaien les?»

⁶ Hai kana phenasa: katar ăl manuș, saoro poporo va mudarena amen barănța, kăci on pakean ciaces kă o Ioan sas âk prooroko.

⁷ Hai phendes kă ni gianen katar avelas. ⁸ O Isus phendea lenghe:

— Nici me nai te phenav tumenghe so autoritateasa kerav kadal bukea.

O Ciavo si dino drom hai si mudardo

⁹ Hai începosailos te phenel le poporoske e pilda kadaia:

— Âk manuș ciuteas âk rez, înkirisardea lan kă niște fermierea hai teleardeas anda but timpo. ¹⁰ Ko timpo le kidimasko le drakhako, dineas drom âk robo kă fermierea, kaște den les leski rig andai drakh. Dar on marde les hai dine les drom parpale bi khancesko. ¹¹ O manuș mai dineas drom aver robo. On mardes i kadales, phiradiles nasul lesa hai dine les drom parpale bi khancesko. ¹² Mai dineas drom înkă âk robo, le trinengo. On rănisardes i kodoles hai ciude les avri.

¹³ O stăpîno le rezako phendeas: «So te kerav? Si te dav drom mîră ciaves kai iubiv les. Daștila pes, les te respektin les.» ¹⁴ Dar kana dikhle les, ăl fermierea dine pes дума mașkar peste: «Kadava

si o moștenitori. Te mudaras les, ka e moștenirea te avel amari!» ¹⁵ Înkalade les avri andai rez hai mudarde les.

Akanak so va kerela lenghe o stăpîno le rezako? ¹⁶ Va avela, va mudarela le fermieren kodolen, hai e rez va dela lan avrenghe.

Kana on așundes kadal vorbe, phendes:

— Ta na kerdeol iekh sar kadaia!

¹⁷ Dar o Isus dikhleas pă lende hai phendeas:

— Atunci sar hakeardeon ăl vorbe save sas ramome:

«O bar savo ăl zidarea hotărîsarde kă nai lacio anda lende, areslos te avel o bar o mai lacio?»^h

¹⁸ O manuș savo perel po bar kadava, va avela kerdo kotora, hai pă savo manuș va perela ov, va înkhearela les.

Ăl phure hai ăl sikaiitorea le Krisake ni daștisailas te astaren le vorbența le Isusos

¹⁹ Ăl sikaiitorea le Krisake hai ăl bare rașaia rodenas kear atunci te ciun o vast pă leste, kă gianenas kă o Isus phendeas e pilda kadaia kontra lenghi. Dar daranas katar o poporo. ²⁰ Hai începosailas te pîndin le Isusos. Dines drom niște iskoade save kerdonas kă si manuș ciace, kaște astaren le Isusos phenindos daiicii greșime, hai te den les po vast le guvernatoresko. ²¹ Ăl iskoade pușle les:

— Sikaiitorina, gianas kă so phenes hai so sikaves si ciacimos hai kă ni dikhes ko mui le manușăsko hai sikaves

* 4:19 Isaia 61:1, 2

^r4:10 Salmi 91:11

^s4:11 Salmi 91:12

^t4:12 Deuteronomo 6:16

^h20:17 Salmi 118:22

³² Kola kai sas dine drom gheles hai arakhles kadea sar phendeas o Isus.

³³ Ando timpo so putrenas le hărăros, leske stăpîia phende lenghe:

— Soste putren le hărăros?

³⁴ On dines anglal:

— Le Raies si les nevoia lestar.

³⁵ Hai andines le hărăros ko Isus, ciutes pe Țoale po hărăro hai ciutes le Isusos pã leste. ³⁶ Ando timpo so gialas o Isus, ăl manuș ciunas pe Țoale po drom.

³⁷ Hai kana pašilos katar o Ierusalimo, katar mukelas pes poa plai le Măslinengo, saoră ucenicea kidine, pherde bukuria, începosailis te lăudin le Devles glasosa zuralo anda saoră minuni save dikhle len. ³⁸ Phenenas:

— Binekuvintime si o thagar, savo avel ando anav le Raiesko!^e Pacea ando ceri hai slava le Devleski, ando baro ceri!

³⁹ Niște fariseia andal manuș kidine phendes le Isusoske:

— Sikaiitorina, mustrosar ke ucenicen!

⁴⁰ Dar ov dineas anglal:

— Phenav tumenghe, kana on va aciona, ăl bar va dena mui.

O Isus rovel anda o Ierusalimo

⁴¹ Kana pašilos katar o foro hai dikhlea les, o Isus ruias anda leste ⁴² hai phendeas:

— Te afi pringiandeanas i tu ando ghes kadava ăl bukea kai daștinas te den tut e pacea! Dar akanak si garade katar ke iakha. ⁴³ Kăci va avena pã tute ghesa,

kana ke dușmaia va înkonjurina tut ăk zidosa, va phandena tut anda saoră riga hai va kidena tut koratar. ⁴⁴ Va kerena tut iekh le phuiasa, tut hai ke manușan. Ni va mukena andă tute bar pã barăste, kă ni pringiandean kă o Del avilos tute akanak!

O Isus înkalavel kolen kai bikinenas ko Templo

⁴⁵ Atunci întrisa ilos ande bar le Temploski hai începosailis te înkalavel kolen kai bikinenas andă late. ⁴⁶ Phendea lenghe:

— Si ramome: «Muro kher va avela ăk kher rughimasko.»^f Dar tume kerden les ăk peștera tîlharenghi!^g

⁴⁷ O Isus sikavelas ande bar le Temploski andă fiosavo ghes. Hai ăl bare rașaia, ăl sikaiitoria le Krisake hai ăl phure le poporoske rodenas te mudaren les, ⁴⁸ dar ni gianenas sar te keren, kă saoro poporo înkeardonas pala leste așundindos les.

Katar avel e autoritatea le Isusoski?

20 Andăk ghes, kana o Isus sikavelas le poporos hai phenelas e vestea e lacii ande bar le Temploski, aviles ăl bare rașaia hai ăl sikaiitoria le Krisake le phurența ² hai phende leske:

— Phen amenghe, so autoritateasa keres kadal bukea hai kon dea tut kadai autoritatea?

³ Ov dinea len anglal:

^e19:38 Salmi 118:25–26; Luka 13:35; Ioan 12:13

^f19:46 Isaia 56:7

^g19:46 Ieremia 7:11

înghearde les po vîrfo le plaiesko pã savosas vazdino lengo foro, kaște ciuden les tele. ³⁰ Dar o Isus nakhlos andă lengo mașkar hai teleardeas othar.

O Isus sastearel ăk manușas bengalo

³¹ O Isus ghelos ando Kapernaum, ăk foro andai Galileea, hai sikavelas le manușan ando ghes le Sabatosko. ³² On sas uimime katar lesko sikaiimos, kă delas duma autoritateasa. ³³ Ande sinagoga sas ăk manuș kai sas les beng, iekh duho nasul. Ov delas mui zurales:

— ³⁴ Ah! So kames amendar, Isuse anda o Nazareto? Avilean te distrușis amen? Gianav kon san: o Sfînto le Devlesko.

³⁵ O Isus mustrosardea les:

— Aci hai înkli anda leste!

Hai o beng dineas le manușas ke phuv ando mașkar saorăngo hai înklistos anda leste, hai ni kerdea leske khanci. ³⁶ Sea sas uimime hai phenenas iekh avreske:

— So vorbe si kadala? Ov poruncil zuralimasa hai autoritateasa le duhurenghene nasul, hai on înklen avri!

³⁷ Hai leski vestea ghelis andă saoră thana anda o ținuto pašal.

O Isus sastearel le soakra le Simonoski hai i avren nasfalen

³⁸ Păce înklistos andai sinagoga, ghelos ko Simon khere. Hai le soakra le Simonoskerea sas lan bari febra, hai rughisarde les anda late. ³⁹ Ov banghilos karing late, mustrosardeas e febra, hai ka-

daia muklea lan. Oi po than uștilis hai începosailis te slujil lenghe.

⁴⁰ Ko perimos le khamesko, sea kai sas len nasfale diferime nasfalimatenta anenas len ko Isus. Ov ciulas pe vast pã fiosavo anda lende hai sastearelas len. ⁴¹ Anda but înklenas i beng, save denas mui:

— Tu san o Ciavo le Devlesko!

Dar o Isus mustrolas len hai ni muke las len te den duma, kă gianenas kă ov si o thagar dino drom katar o Del.

⁴² Detehara andai reat o Isus teleardeas andăk than mulano. Dar ăl manuș rodenas les, aviles leste hai ni kamnes te muken les te telearel. ⁴³ Dar ov phendea lenghe:

— I andă aver foruri trăbul te phenav e vestea e lacii anda o thagarimos le Devlesko, kă anda kadaia semas dino drom.

⁴⁴ Hai sa mai delas duma andă sinagogi le Iudeeake.

O Isus alol le uceniceni anglune

5 O Isus sas pașa o lako o Ghenezaret. Hai kana but manuș denas les brînci kidindos pes pașa leste kăci așunenas o kuvînto le Devlesko, ² dikhleas dui bărci pe marginea le lakoski. Ăl peskarea dinenas pes tele hai thovenas pe plase. ³ O Isus uștilos andă iekh andal bărci, savi sas le Simonoski, hai rughisardea les te dureon ăk Țîra katar o malo. Beșlos tele hai sikavelas le manușan andai barka. ⁴ Kana termenisardeas, phendeas le Simonoske:

— Înghear e barka mai dur katar o malo hai ciuden tumare plase te astaren macio!

⁵ O Simon dineas anglal:

— Raia bareea, saorî reat kerdeam buki phari hai ni astardeam khanci. Dar kã keo kuvînto va ciudava ãl plase!

⁶ Kana ciude len, kadiki dã but mace astardes, kã începosailles te cindon lenghe plase. ⁷ Kerdes semno pe manușãnghe save sas andã koiaver barka, te aven te ajutin len. Kodola aviles, hai pherdes ãl dui bãrci kadiki dã but kã începosailles te skufundin pes. ⁸ Kana o Simon Petru dikhleas e buki kadaia, pelos andã koceande kãl pîrne le Isusoske hai phendeas:

— Raia, telear mandar, kã sem ãk manuș bezehalo!

⁹ Phendeas kadaia kã ov hai kola kai sas lesa uimisailles kabor dã but mace astardeasas. ¹⁰ Sa kadea o Iakov hai o Ioan, ãl ciave le Zebedoske, ãl manuș le Simonoske, aciles i on uimime. Atunci o Isus phendeas le Simonoske:

— Na dara! Dakanara angle va avesa peskari manușãngo.

¹¹ Hai pãce țîrdes ãl korãbii ko malo, mukles sea hai gheles pala leste.

O Isus ujol ãk manuș lepratar

¹² O Isus sas andãk foro. Ita, ãk manuș sas pherdo lepra, hai kana dikhlea les, ciudea pes le mosa ke phuv, hai rughisardea les:

— Raia, kana kames, daștis te ujos man.

¹³ O Isus întinzosardeas o vast, maklea pes lestar hai phendea leske:

— Kamav. Av ujol

Imedime, muklea les e lepra. ¹⁴ Hai poruncisardea leske ta na phenel khanikaske.

— Hai gia da sikadeo le rașaieske hai an jertfa kã sanas ujome, sar poruncisardeas o Moisea, sar mãrturia anda lende.¹⁴

¹⁵ Dar e vestea anda leste așundes i mai but manuș, hai sa mai but manuș kidenas pes kaște așunen les hai te aven sastearde anda lenghe nasfalimata. ¹⁶ Dar butioar o Isus gialas korkoro andãl thana mulane hai rughilas pes.

O sastearimos ãk manușãsko paralizime

¹⁷ Andãk ghes, o Isus sikavelas le manușãn, hai niște fariseia hai sikaiitorea le Krisake, save avilesas anda saorã gava le Galileeake, le Iudeeake hai anda o Ierusalimo, beșenas tele othe. Hai o zuralimos le Raiesko sas lesa, kaște sastearel. ¹⁸ Hai ita kã niște manuș andines ãk manușãs paralizime po pato. Rode nas te înghearen les andrã hai te ciun les angla leste. ¹⁹ Dar kã nas len katar te înghearen les andrã andai kauza le lumeaki, uștiles po akoperiș le kheresko hai mukle les mașkar ãl țigle le patosa, ando mașkar le manușãngo, angla o Isus. ²⁰ Kana o Isus dikhleas lengo pakeamos, phendeas:

— Phrala, ke bezeha si iertime!

²¹ ãl sikaiitorea le Krisake hai ãl fariseia începosailles te gîndin:

Ãk paramici anda deș robi

¹¹ Ando timpo so on așunen as kadala, o Isus mai phendeas ãk pilda, anda kodoia kã pașolas pașa o Ierusalimo, hai ãl manuș pakeanas kã o thagarimos le Devlesko si te sikadeol kear atunci. ¹² Kadea kã phendeas:

— ãk manuș andak neamo lacio ghehos andãk them dureardo ko baro thagar, te avel kerdo thagar pã peo them, hai pala kodoia te ril pes. ¹³ Dineas mui deș anda pe robi, dinea len saorãn pok punga lovența hai phendea lenghe: «Folosin len te keren mai but love gi kana va avava!» ¹⁴ Dar ãl manuș andã lesko them uronas les, hai dines drom niște manuș pala leste te phenen: «Ni kamas ka o manuș kadava te avel thagar pã amende.»

¹⁵ Dar o manuș sas kerdo thagar, hai risailos khere. Dineas drom pala ãl robi, saven dineasas len love, kaște dikhel kabor kerdesas.

¹⁶ O angluno avilos hai phendea leske: «Raia, ke love andines deș drom mai but.» ¹⁷ Ov phendea leske: «Mișto, robo lacio! Kã sanas pakeamasko andãl bukea țfine, primis autoritatea pã deș foruri!»

¹⁸ Avilos le dongo hai phendeas: «Raia, ke love andines pangî drom mai but.» ¹⁹ Ov phendeas i leske: «I tu va avesa baro pã pangî foruri.»

²⁰ Avilos aver hai phendea leske: «Raia, ita ki punga le lovenghi, savi gardem la învãluiime andãk ștergari. ²¹ Gianav kã san ãk manuș aspro hai darailem tutar: les so nai kiro hai seceris so ni sãmãnisardean.»

²² Ov phendeas leske: «Robona nasul, va krisova tut pala ke vorbe! Gianglean kã sem ãk manuș aspro, kai lav katar ni ciutem hai seceriv so ni semãnisardem. ²³ Atunci soste ni ciutean mîrã love ke banka, kã afi lilemas len dobîndasa kana avilemas parpale?»

²⁴ Pala kodoia phendeas kolenghe kai beșenas pașa leste: «Len ãl love lestar hai den len koleske kai andeas deș drom mai but!»

²⁵ On phende leske: «Raia, les si les deș drom mai but love.» ²⁶ Ov phendeas: «Phenav tumenghe kã koles kai si les, va dela pes leske, dar katar kova kai nai les, va lela pes kear i so si les. ²⁷ Kabor anda mîrã dușmaia, save ni kamnes te avav thagar pã lende, anen len kate hai mudaren len angla mande!»

O Isus sikavel ko Templo

(19:28–21:38)

O Isus întril ando Ierusalimo

²⁸ Pala so phendeas kadala, o Isus ghehos anglal hai uștelas karing o Ierusalimo. ²⁹ Kana pașilos katar o Betfaghe hai katar e Betania, ko plai kai buciol le Mãslinengo, dineas drom dui anda pe uce nicea ³⁰ phenindos:

— Gian ando gav kai si angla tumende! Kana va întrina andã leste, va arakhena ãk hãrãro phanglo, pã savo ni uștilos koniva nici ãk data. Putren les hai anen les kate! ³¹ Hai kana va pucena tumen dakoniva: «Soste putren les?», te phenen leske kadea: «Kã Ie Raies si les nevoia lestar.»

¹⁴5:14 Levitiko 4:1-32

O Isus pale del duma anda peo merimos hai pi învierea

³¹O Isus lileas rigate le deşuduien hai phendea lenghe:

— Dikhen kã gias ko Ierusalimo, hai sea so ăl proorocea ramosarde anda o Ciavo le Manuşăsko va kerdeola. ³²Kăci va avela dino andăl vast le neevreenghe hai va batjokorina les, va pãkãlina les hai va ciungarena les. ³³Hai pãce va biciuiina les, va mudarena les, dar andă le trinengo ghes va înviola.

³⁴Ăl deşudui ni hakeardes khanci andal bukea kadala, kadav dimos duma sas garado anda lende hai ni gianenas so phenel lenghe.

O sastearimos ăk korăsko anda o Ierihono

³⁵Kana paşolas o Isus ko Ierihon, ăk koro beşelas paşa o drom hai manghelas.

³⁶Kana aşundeas kã nakhen but manuş, puşleas so si kothe. ³⁷Phende leske:

— Nakhel o Isus, o nazariteano.

³⁸Atunci ov dineas mui:

— Isuse, o Ciavo le Davidosko, av tut mila mandar!

³⁹Kola save gianas anglal hanas pes lesa te aciol, dar ov delas mui i mai zuralas:

— O Ciavo le Davidosko, av tut mila mandar!

⁴⁰O Isus beşlos po than hai porunci-sardeas te anen les leste. Kana areslos, o Isus puşlea les:

— ⁴¹So kames te kerav tuke?

Hai ov phendeas:

— Raia, te dikhav.

⁴²Hai o Isus phendeas leske:

— Dikh! Keo pakeamos sasteardeas tut.

⁴³Po than, o koro dikhleas hai ghelos pala o Isus, dindos mui kabor dă baro si o Del. Saoro poporo, kana dikhleas e buki kadaia, lăudisardeas le Devles.

O Isus hai o Zakeeo

19 O Isus întrisaolos ando Ierihono hai nakhelas anda leste. ²Othe sas ăk manuş po anav Zakeeo. Sas o baro le vameşengo hai sas ăk manuş bravallo. ³Rodelas te dikhel kon si o Isus, dar andai kauza le bute manuşanghi ni daştilas, kã sas ţiino. ⁴Naşlos angle hai uştilos andăk pomo baro kaşte dikhel les, kăci othar sas te nakhel. ⁵Kana o Isus areslos ando than kodova, dikhleas opre hai phendea leske:

— Zakee, de tut sigo tele, kã aghes trăbul te beşav andă keo kher!

⁶O Zakeeo dinea pes sigo tele hai primisardea les bukuriasa. ⁷Kana sea dikhes e buki kadaia, pupuiinas pes hai phendes:

— Ghelos te beşel andăk kher ăk bezehalesko!

⁸Dar o Zakeeo, beşîndos andă pîrnen-de, phendeas le Raieske:

— Dikh, Raia, anda sea so si man, epaş dav le ciorăn, hai kana thardem dakanikas daiicesa, va dava les parpale ştar drom mai but!

⁹O Isus phendea leske:

— Aghes avilis e mîntuirea ando kher kadava, kã i ov si ciavo le Avraamosko.

¹⁰Kă o Ciavo le Manuşăsko avilos te rodel hai te hastravel so si hasardo.

— Kon si kadava, da huiduil le Devles? Kon daştil te iertil ăl bezeha dekît numa o Del?

²²Dar o Isus gianelas so gîndin hai phendea lenghe:

— Soste gîndin kadea andă tumare ile? ²³So si mai uşuro? Te phenes: «Ke bezeha si iertime» sau te phenes: «Uş-ti hai phir»? ²⁴Dar, kaşte gianen kã o Ciavo le Manuşăsko si les zuralimos pe phuv te iertil ăl bezeha, — phendeas le manuşăske paralizime: — phenav tuke, uşti, vazde keo pato hai gia khere!

²⁵Hai o manuş o paralizime uştilos imedime angla lende, vazdeas peo pato hai ghelos khere, hai vestilas kabor de baro si o Del. ²⁶Sea aciles uimime hai phenenas kabor de baro si o Del. Sas pherde dar hai phenenas:

— Aghes dikhleam bukea minunime!

O Levi gial pala o Isus

²⁷Pala kadaia o Isus teleardeas hai dikhleas ăk vameşo savo buciolas Levi, beşîndos ke sinia kai kidelas pes ăl taxe. Phendea leske:

— Av pala mande!

²⁸Ov mukleas sea, uştilos hai ghelos pala leste.

²⁹O Levi dineas ăk sinia bari anda o Isus peste khere. But vameşa hai aver manuş hanas lenţa. ³⁰Ăl fariseia hai ăl sikaiitorea le Krisake kai sas fariseia gheles holeame kăl ucenicea le Isusoske hai phendes:

— Soste han hai pen le vameşenţa hai le bezehalenţa?

³¹O Isus dinea len anglal:

— Na le sastevesten si len nevoia doktorostar, hai le nasfalen. ³²Ni avilem te dav mui le ciacen, hai te dav mui le bezehalen te muken o bezeh hai te bolden pes ko Del.

O pucimos anda o posto

³³Dar on phende leske:

— Ăl ucenicea le Ioanoske postin hai rughin pes deso, hai sa kadea keren i ăl ucenicea le fariseienghe. Dar kire han hai pen!

³⁴O Isus phendea lenghe:

— Daştin te manghen le amalenghe le gineroske te postin ando timpo so o ginero si lenţa? ³⁵Va avela o timpo kana o ginero va avela lilo lendar: andăl ghesa kodola va postina.

³⁶Phendea lenghe i ăk pilda:

— Konik ni cinel ăk kotor andak haina nevi, kaşte suvel les kã ăk haina purani. Te kerelas kade, cinelas i e haina e nevi, hai o kotor andai haina nevi ni gialas ke haina purani. ³⁷Hai konik ni ciul e mol e nevi andăl burdufuri purane. Kana ciulas, e mol paravelas ăl burdufuri. E mol ciordolas, hai ăl burdufuri rimonas pes. ³⁸Na, e mol e nevi trăbul ciutini andă burdufuri neve. ³⁹Hai konik ni kamel te pel mol nevi pãce pileas mol purani, kã phenel: „E mol e purani si lacii”.

O Isus, Rai le Sabatosko

Ăl ucenicea paghen spicea ando ghes le Sabatosko

6 Andăk ghes Sabatosko, o Isus nakhelas andal kîmpuri le ghiveske. Leske ucenicea paghenas spicea ghives-

ke, marenas len andäl vast hai hanas.
² Niște fariseia phendes:

— Soste keren so ni trăbul ando ghes le Sabatosko?

³ O Isus dinea len anglal:

— Ni cetisarden so kerdeas o David kana bokhailos, ov hai kola kai sas lesa?

⁴ Sar întrisaile ando kher le Devlesko, lileas äl marne kai ciunas pes angla o Rai, haleas anda lende hai dineas i kolen kai sas lesa, äl marne kai nas len voia te han len numa äl rașaia.

⁵ Hai phenelas lenghe:

— O Ciavo le Manușășko si o Rai le Sabatosko.

O Isus sastearel äk manuș vastesa paralizime

⁶ Andä aver ghes Sabatosko, o Isus întrisaile ande sinagoga hai sikavelas. Othe sas äk manuș saveske o vast o ciacio sas paralizime. ⁷ Äl sikaiitorea le Krisake hai äl fariseia vardinas ko Isus te dikhen kana va sastearela ando ghes le Sabatosko, kaște daștin te phenen kă kerdeas daiicii kontra le Krisaki. ⁸ Ov pringianelas lenghe gînduri, dar phendeas le manușășke kai sas les o vast paralizime:

— Uști hai beș ando mașkar!

Ov uștilos hai beșlos andä pîrnende.

⁹ Hai o Isus phendea lenghe:

— Puciav tumen: ando ghes dă Sabat so mukel e Kris te keres? Te keres mișto sau nasul? Te hastraves äk viața sau te distrugis lan?

¹⁰ Atunci vardisardeas pă sea andä pe riga hai phendeas le manușășke:

— Întinzosar keo vast!

Ov întinzosardea les hai lesko vast sastilos. ¹¹ Dar on holeaile nasul hai denas дума mașkar peste so te keren le Isusoske.

O Isus alol le deșuduien apostolea

¹² Andäl ghesa kodola, o Isus ghelos po plai te rughil pes, hai nakhadea saorî reat rughindos pes le Devleske. ¹³ Kana parnilos, dinea mui pe ucenicen hai alo-sardeas deșudui anda lende, savenghe phendea lenghe i apostolea: ¹⁴ le Simonos, saveske phendeas i Petru, le Andres, o phral le Petresko, le Iakovos, le Ioanos, le Filipos, le Bartolomeeos, ¹⁵ le Mateeos, le Tomas, le Iakovos le Alfeeosko, le Simonos, saveske mai phendeol Zeloto,* ¹⁶ le Iudas le Iakovosko hai le Iudas Iskarioteano, savo mai tîrzio bikinel le Isusos.

O Isus sikavel le manușanghe sar te aven leske ucenicea

O Isus sastearel but manuș

¹⁷ O Isus muklea pes lența hai oprisailos andäk than orta. Othe sas but ucenicea anda leske hai but manuș kai avilesas anda saorî Iudeea, anda o Ierusalimo hai pașă katar o Tir hai o Sidon, pașai marea. Aviles kaște așunen les hai te aven sastearde katar lenghe nasfalimata. ¹⁸ Kola kinuiime katar äl duhuri nasul sas sastearde. ¹⁹ Hai saoră lumea rodenas te maken pes lestar, kă anda

sem sar kolaver manuș, save cioren, kai si nasul, kai soven avre romneanța kai nai lenghe sau kear sar kadav vameșo. ¹² Me postiv duvar po kurko hai dav le deșenghi rig anda sea so kîștighiv.» ¹³ O vameșo beșelas dur hai ni îndrăznilas te vazdel pe iakha karing o ceri, dar mardeolas ando kolin hai phenelas: «Devla, av tut mila mandar, o bezehalo!»

¹⁴ Phenav tumenghe kă kana gheles khere, o Del phendeas anda o manuș kadava kă si ciacio, na anda o fariseeo. Kăci orkon vazdel pes, va avela smerime, hai orkon va smerila pes va avela vazdino.

O Isus hai äl ținoră

¹⁵ Andine leske i niște ținorăn ciuciake, kaște makel pes lendar. Dar äl ucenicea, kana dikhles e buki kadaia, mustrosardes kolen kai anenas len. ¹⁶ Dar o Isus dinea mui peste le ținorăn hai phendeas:

— Muken le ținorăn te aven mande hai na oprin len! Kă o thagarimos le Devlesko si kolengo save si sar lende.

¹⁷ Ciaces, phenav tumenghe, kă orkon ni primil o thagarimos le Devlesko sar äk ținoro, ni va întrila andă leste.

Mukindos sea intris ando thagarimos le Devlesko

¹⁸ Äk manuș anavesa pușleas le Isusos:

— Laceia sikaiitorina, so trăbul te kerav kaște del pes manghe viața veșniko?

¹⁹ O Isus phendea leske:

— Soste phenes manghe lacio? Konik nai lacio numa iekh: o Del. ²⁰ Gianes äl porunci: «Ta na soves giuvleasa kai nai

kiri, ta na mudares, ta na cioreș, ta na aves äk martori ohamno, cinstisar ke dades hai ke da!»

²¹ Ov phendeas:

— Sea kadala kerdem len dă kana semas târno!

²² Kana o Isus așundeas, phendea leske:

— Mai trăbul te keres äk buki: bikin sea so si tut, äl love de len kăl cioră, hai va avela tut äk komoara andäl ceruri. Pala kodoia av pala mande!

²³ Kana așundeas ov kadala, nasul năkăjisailos, kă sas but bravo!

²⁴ Kana o Isus dikhleas kă năkăjisailos nasul, phendeas:

— Kabor dă pharo si te întrin äl bravale ando thagarimos le Devlesko! ²⁵ Kă si mai ușuro te nakhel äk kămila andal kan le suiake dă sar te întril äk manuș bravo ando thagarimos le Devlesko.

²⁶ Kola save așunenas les phendes:

— Atunci kon daștil te avel hastrame?

²⁷ Ov phendeas:

— So ni daștil pes kăl manuș, daștil pes ko Del.

²⁸ Atunci o Petre phendeas:

— Dikh, ame mukleam sea so sas amen hai avileam pala tute.

²⁹ Hai o Isus phendea lenghe:

— Ciaces, phenav tumenghe, kă nai konik savo, anda o thagarimos le Devlesko, mukleas peo kher, sau romni, sau phral, sau dei hai dad, sau ciave, ³⁰ hai ta na primil but mai but ande vremea kadaia, hai ande vremea kai avel, e viața veșniko.

*6:15 Äl zeloțea mardonas kaște hastraven le evreen katar o Imperio Romano.

feril but hai te avel dino rigate katar äl manuș save train akana.

²⁶ Hai sar sas andäl ghesa le Noiaske, kadea va avela i andäl ghesa le Ciaveske le Manușäsko: ²⁷ hanas, penas, însurinäs pes hai mărätinas pes gi ando ghes kana întrisailos o Noia ande korabia. O pai tasadeas e phuv hai distrugisardeas saorän.

²⁸ Sa kadea si te avel sar sas andäl ghesa le Lotoske: hanas, penas, kinenas, bikinenas, plantonas, zidonas. ²⁹ Dar ando ghes kana înklistos o Lot andai Sodoma, dineas brîșînd iagasa hai pucioasasa anda o ceri hai distrugisardea len saorän.

³⁰ Sa kadea va avela i ando ghes kana va sikadeola o Ciavo le Manușäsko. ³¹ Ando ghes kodova, kova savo va avela po akoperiș le kheresko hai va avela les leske lacimata ando kher, ta na del pes tele hai te întril te lel len! Hai kova savo va avela po kîmpo, sa kadea, ta na mai ril pes khere! ³² Na bistren le romnea le Lotoski! ³³ Kon va încerkola te hastravel pi viața, va hasarela lan, hai kon va hasarela lan va păstrola lan. ³⁴ Phenav tumenghe kă ande reat kodoia anda dui manuș save va avena andăk pato, iekh va avela lilo, hai koaver va avela muklo. ³⁵ Anda dui giuvlea save măcinina andăk than, iekh va avela lili, hai koiaver va avela mukli.

³⁷ Äl ucenicea pușle les:

— Kai, Raia?

Hai ov phendea lenghe:

— Kai si o trupo mulo, othe kiden pes äl vulturi.

O Del va ajutila kolen kai den mui leste

18 O Isus phendeas äk pilda le ucenicenghe, kaște sikavel lenghe kă trăbul te rughin pes mereo hai ta na muken pes. ² Phendeas:

— Andăk foro sas äk krisitori savo katar o Del ni daralas, hai katar äl manuș ni laġialas. ³ Ando foro kodova sas i äk phivli savi avelas mereo leste hai phenelas leske: «Ker manghe ciacimos kontra mîră dușmanoski!» ⁴ But timpo ni kamnos, dar pala kodoia ġîndisailos: «Kear kana ni darav katar o Del hai katar äl manuș ni laġiav, ⁵ dar kă e phivli kadaia ni del man pacea, si te kerav lake ciacimos, kaște na mai avel mereo hai te marel man ko șăro.»

⁶ Atuncia o Rai phendeas:

— Așunen so phenel o krisitori kai nai ciacio! ⁷ Dar o Del ni va kerela ciacimos le manușanghe kai alosardea len hai save den mui leste ku ghes ku reat? Va mukela len te ajukearen? ⁸ Phenav tumenghe, sigo va kerela lenghe ciacimos. Dar kana va avela o Ciavo le Manușäsko, va arakhela manuș kai ciun peo pakeamos ando Del?

O vameșo hai o fariseeo

⁹ Othe sas manuș save dikhenas pes ciace hai dikhenas opral kă sea kolaver. O Isus phendea lenghe e pilda kaia:

— ¹⁰ Dui manuș gheles ko Templo te rughin pes. Iekh sas fariseeo, hai koaver vameșo. ¹¹ O fariseeo beșelas andă pîr-nende hai începosailos te rughil pes anda peste kadea: «Devla, naiv tuke kă ni

leste înklelas äk zuralimos savo sastea-relas saorän.

Kon si bahtale

²⁰ O Isus dikhleas orta pă pe ucenicea hai phendeas:

— Bahtale sen tume äl cioră, kă o thagarimos le Devlesko si tumaro! ²¹ Bahtale sen tume, save sen bokhale akanak, kă si te aven ciailearde! Bahtale sen tume save roven akanak, kă va asana! ²² Bahtale sen tume, kana äl manuș uron tumen, gonin tumen, batjokorin tumen hai va ciudena tumare anava sar nasulimos andai kauza le Ciaveski le Manușäski! ²³ Ando ghes kodova bukurin tumen hai huten dă veselie, kă dikh, tumari pokin si bari ando ceri! Mai anglal, sa kadea phiradiles äl dada kadal manușanghe le prooroceța.

²⁴ Dar, vai tumendar, bravale, kă primisarden deja saoră lacimos! ²⁵ Vai tumendar, save akanak sen ciaile, kă va bokhaona! Vai tumendar save akanak asan, kă va avena triști hai va rovena! ²⁶ Vai tumendar, kana saoră manuș lăudin tumen, kă sa kadea kerenas äl dada kadal manușanghe le prooroceța ohamne!

Iubisar ke dușmanos!

²⁷ Dar tumenghe, save așunen man, phenav tumenghe: Iubin tumare dușmaen! Keren mișto kolenghe kai uron tumen! ²⁸ Binekuvintin kolen kai den tumen armaia! Rughin tumen anda kola kai phiradeon nasul tumeța! ²⁹ Kana dakoniva del tut dab păk rig le moski, bolde i koiaver rig! Hai kana dakoniva lel

ki haina, muk les te lel i keo gad! ³⁰ Koles kai manghel tuke, de les, hai kana dakoniva lel ke bukea, na mang le palpale! ³¹ So kamen ka äl manuș te keren tumenghe, sa kadea keren lenghe i tume!

³² Kana iubin kolen kai iubin tumen, so lauda te primin? I äl bezehale iubin kolen kai iubin len. ³³ Hai kana keren mișto kolenghe kai keren tumenghe mișto, so lauda te primin? I äl bezehale keren sa kadea. ³⁴ Hai kana den ugile kolen katar pakean kă len palpale, so lauda te primin? I äl bezehale den ugile le bezehalen, kaște primin palpale sa pe love. ³⁵ Dar tume te iubin tumare dușmaen, keren mișto hai den ugile hai na ajukearen te len palpale! Hai tumari pokin va avela bari hai va avena äl ciave le mai Bare Devleske, kă ov si lacio kolența kai ni nain leske hai le nasulența. ³⁶ Aven pherde mila sar i tumaro Dad si pherdo mila!

Na krison avren!

³⁷ Na krison, hai nai te aven krisome, na keren doșale, hai nai te kerdeon doșale, iertin, hai va iertila pes tumenghe! ³⁸ Den, hai va dela pes tumenghe! Va ciula pes andă tumaro gono äk măsuraci, mardi, mișkime, kadiki dă but, kă va dela opral. Kă so măsurasa măsurin, va măsurila pes i tumenghe.

³⁹ Phendea lenghe i äk pilda:

— Daștil äk koro te sikavel o drom avre korășke? Ni va perena äl dui ande groapa? ⁴⁰ O uceniko nai mai baro dă sar peo sikaiitori, dar orso uceniko sikado mișto va avela sar peo sikaiitori.

⁴¹ Soste dikhes e aşkia andai iakh ke phraleski, dar ni dikhes e grinda anda ki iakh? ⁴² Sar daştis te phenes ke phraleske: „Phrala, muk man te înkalavav e aşkia anda ki iakh”, kana tu ni dikhes e grinda anda ki iakh? Făţarnikona, mai anglal înkal e grinda anda ki iakh, hai atunci va dikhesa mişto te înkalaves e aşkia andai iakh ke phraleski!

O pomo hai e roada

⁴³ Nici ăk pomo lacio ni kerel roade nasul, hai nici ăk pomo nasul ni kerel roade lace. ⁴⁴ Kă fiosavo pomo pringiandeol pala peo rodo. Kă ni kidel pes smokinea andal karne, nici ni kidel pes drakh andal stufişe karnale. ⁴⁵ O manuş o lacio înkalavel bukea lace andai visteria lacii pe ileski, hai o manuş o nasul înkalavel bukea nasul andai visteria nasul pe ileski, kă o mui del дума anda so pherel keo ilo.

Khera vazdine pe stînka hai po kişai

⁴⁶ Soste phenen manghe: „Raia, raia!”, hai ni keren so me phenav? ⁴⁷ Va sikavava tumenghe sosa ameal orso manuş kai avel mande, aşunel mîră vorbe hai kerel len. ⁴⁸ Ameal ăk manuşăsa savo kana vazdeas ăk kher, hanadeas adînko hai ciuteas e fundaţia pe stînka. Kana aviles ăl paia zurales po kher kodova, ni daştisailes te mişkin les, kă sas mişto kerdo. ⁴⁹ Dar kon aşunel hai ni kerel so phenav, ameal ăk manuşăsa savo vazdeas ăk kher pe phuv bi fundaţiako. Hai aviles zuralimasa ăl paia po kher kodova, hai ov sigo pelos, hai anda leste ni aciul numa ăk grămada phuiaki.

O Isus seastearel le robos ăk komandantosko romano

7 Kana o Isus termenisardeas te del дума angla ăl manuş kai aşunenas les, ghelos ando Kapernaum. ² Ăk komandanto păk şăl manuş sas les ăk robo nasfalo pă merimaste. Ov sas but dikhlo katar o komandanto. ³ Kana o komandanto aşundeas anda o Isus, dinea drom leste ăk grupo phurengo andal evreea kaşte rughin les te avel hai te seastearel leske robos. ⁴ Kadala aviles ko Isus hai rughisarde les anda o ilo:

— Ov meritil te keres leske kadaia, ⁵ kă iubil amaro neamo hai ov si kai vazdeas amari sinagoga.

⁶ Kadea kă o Isus ghelos lenţa. Dar nas dur katar o kher, kana o komandanto dinea drom nişte amal leste te phenen leske:

— Raia, na khino, kă ni meritiv te întris andă muro kher. ⁷ Kodolaske nici ni avilem tute, kă ni sem vredniko. Doar poruncisar, hai muro robo va avela sasteardo. ⁸ „Gianav kă daştis, kă i me sem ăk manuş kai aşunav porunci, hai si man soldaţea kai aşunen mandar. Kana phenav iekheske: «Gial!», gial. Avreske: «Av!», hai ov avel. Kana phenav mîră roboske: «Ker e buki kadaia!», ov kerel lan.

⁹ Kana o Isus aşundeas kadal vorbe, minunisailos lestar. Boldineailos karing ăl but manuş save gianas pala leste, hai phendeas:

— Phenav tumenghe kă andă nici ăk manuş anda o Israelo ni arakhlem kadiki dă but pakeamos.

les! ⁴ Hai kana kerel bezeh kontra kiri iefta drom po ghes, hai iefta drom bol-del pes tute hai phenel: «Fal man nasul», trăbul te iertis les.

De amen mai but pakeamos!

⁵ Ăl apostolea phendes le Raieske:

— De amen mai but pakeamos!

⁶ Hai o Rai phendeas:

— Te avelas tumen pakeamos kabor ăk kukin muştarecki, phenenas kadal dudoske: «Înkli andai phuv hai plantosao ande marea», hai aşunelas tumendar.

So trăbul te kerel ăk robo

⁷ Te phenas kă iekh anda tumende si les ăk robo savo aril sau si le brakheanţa. Kana ril pes katar o kîmpo, ni va phenena leske: «Av sigo hai beş ke sinia.» ⁸ Mai sigo va phenena leske: «Ker manghe te hav, ciu keo şorţo hai servisar man gi kana hav hai peav! Pala kodoia daştis te has hai te pes i tu.» ⁹ Oare trăbul te nais ke roboske kă kerdeas so phendean leske? Ni trăbul. ¹⁰ Sa kadea i tume, păce keren sea so poruncisailos tumenghe, te phenen: «Seam robi bimeritosko. Kerdeam so trăbular te keras.»

O Isus sastearul deş manuş lepratar

¹¹ Kana o Isus gialas karing o Ierusalimo, ghelos paşa o hotaro kai si maşkar e Samaria hai e Galileea. ¹² Kana pašilos te întril andăk gav, malade les deş manuş nasfale lepratar. On beşenas dur, ¹³ hai dines mui zurales:

— Isuse, stăpîne, av tut mila amendar!

¹⁴ Kana dikhlea len o Isus, phendea lenghe:

— Gian hai sikadeon le raşaienghe!

Hai ando timpo so gianas kă raşaia, ujosailles.

¹⁵ Iekh anda lende, kana dikhleas kă si sasteardo, risailos, hai mosa baro lăudilas le Devles. ¹⁶ Ciudea pes le mosa ke phuv kăl pîrne le Isusoske hai naiisardea leske. Ov sas andai Samaria. ¹⁷ O Isus phendeas:

— Ni ujosailles sea ăl deş? Kai si kolaver înia? ¹⁸ Soste ni aviles te lăudin le Devles hai numa kadav străiino korkoro avilos?

¹⁹ Hai phendea leske:

— Uşti hai telar! Keo pakeamos sasteardea tut.

Kana va avela o thagarimos le Devlesko?

²⁰ Ăl fariseia puşles le Isusos, kana va avela o thagarimos le Devlesko. Ov phendeas lenghe:

— O thagarimos le Devlesko ni avel andăk felo te avel dikhlo. ²¹ Ni va phendola: «Ita, si kate!» sau «Si okote!» Dar aşunen, o thagarimos le Devlesko si maşkar tumende.

²² Hai phendeas le ucenicenghe:

— Va avena ghesa kana va kamena te dikhen iekh andal ghesa le Ciaveske le Manuşăsko, hai ni va dikhena les. ²³ Va phendeola tumenghe: «Ita, si kate!» sau «Ita, okote si!» Beşen kai sen hai na gian pala lende! ²⁴ Anda kodoia kă kana o Ciavo le Manuşăsko va rila pes, ando ghes kodova, va avela sar o fulgero kai strălucil hai luminil katar ăk rig kă aver le ceroski. ²⁵ Dar mai anglal trăbul te su-

nas peske joko lestar. ¹⁵ O Isus phendea lenghe:

— Tume sen kola save roden te sika-deon ciace anglal manuș, dar o Del prin-gianel tumare ile. So si dikhlo mașkar ăl manuș, o Del urol. ¹⁶ Gi kai te avel o Io-an o Bolitori, le manușan sas len e Kris le Moiseaski hai ăl ramomata le proo-rocenghe. Dă atunci orde, e lacii vestea le thagarimaski le Devlesko vestil pes, hai saorî lumea mardeol te întril andă leste. ¹⁷ Si mai ușuro te nakhel o ceri hai e phuv dă sar te hasaol ăk litera andai Kris le Moiseaski. ¹⁸ Orkon mukel pe romnea hai lel avrea dă romni, trail ande kurvia. Hai kon lel dă romni iekha mukli katar peo rom, trail ande kurvia.

O bravallo hai o Lazăro

¹⁹ Sas ăk manuș bravallo savo hureadeo-las andă Țoalende kuci hai andă inoste sano, hai andă fiosavo ghes înghearelas ăk viața pferdi veselia hai leske sini sas pferde. ²⁰ Hai sas ăk cioro, kai buciolas Lazăr, savo sas pferdo bube, hai beșelas întinzome telal kă lesko udar. ²¹ Kame-las but te hal anda so perelas katar e sinia le bravaleski. Mai but dă kadiki, ăl giukel avenas hai cearănas leske bube.

²² O cioro mulos hai sas îngheardo ka-tar ăl îngerea ande angali le Avraamoski ando raio. Mulos i o bravallo, hai sas prahome. ²³ Kana sas ov ando kher le mulengo, andă kinuri, vazdeas pe iakha opre, hai dikhleas dural le Avraamos hai le Lazăros andă leski angali. ²⁴ Hai di-neas mui: «Dade, Avraame, av tut mila mandar hai de drom le Lazăros te kin-ghearel ando pai peo nai hai te răkoril

mîrî cib, kăci nasul sem kinuiime ande iag kadaia!» ²⁵ Dar o Avraam phendeas: «Ciaveea, na bistar kă tu ando timpo ke viațako tu lilean ăl bukea ăl lace, hai o Lazăro lileas kola ăl nasul. Dar akanak ov si kathe mîngîiime hai tu san kinuiime. ²⁶ Pașa sea kadala, mașkar amende hai tumende sas ciutini ăk prăpastia bari, kadea kă kola kai kamenas te nakhen katar tumende ni daștin, nici kodola othar amende.» ²⁷ O bravallo phendeas: «Atunci rughiv tut, dade, te des drom le Lazăros ando kher mîră dadesko! ²⁸ Kă si man pangî phral. Te phenel lenghe te avel len grija ta na aresen i on andă kadav than kinuiimasko.» ²⁹ O Avra-am dineas anglal: «Si len le Moiseas hai le proorocen, te așunen lendar!» ³⁰ Ov phendeas: «Na, dade Avraame, hai kana dakoniva andal mule giana lende, mu-kenas pes katar o bezeh hai boldenas pes ko Del.» ³¹ Hai o Avraam phendeas: «Kana ni așunen le Moiseas hai le pro-orocen, ni va pakeana kear te înviol da-koniva andal mule.»

Na keren avren te keren bezeh!

17 O Isus phendeas pe ucenicenghe:

— Ciaces va avena bukea save va ke-rena le manușan te keren bezeha, dar vai katar o manuș prin savo aven! ² Afi sas mai mișto anda leste te avel les ăk bar aseavesko phanglo ke kor hai te avel ciudino ando pai, dă sar te kerel iekhes andal Țiunoră kadala te kerel bezeh. ³ Ka-dea kă len seama tumende!

Kana tumaro phral kerel bezeh, mus-trosar les! Hai kana fal les nasul, iertisar

¹⁰ Kana kola kai sas dine drom risailes khere, arakhles le robos sastevesto.

O Isus înviol ăk tărnes anda o foro Nain

¹¹ Pala kodoia, o Isus gialas andăk foro kai buciol Nain. Leske ucenicea hai but manuș gianas lesa. ¹² Kana pașilos pașai poarta le foroski, ita kă ăk manuș mulo sas îngheardo te avel prahome. Leski dei sas phivli, hai nas lan numa kadav ciavo. But manuș anda o foro sas lasa. ¹³ Kana o Rai dikhlea lan, kerdineailos leske mila latar hai phendea lake:

— Na rov!

¹⁴ Pașilos hai maklea pes katar o tro-no. Kola kai înghearenas les oprisailes. O Isus phendeas:

— Tărneea, phenav tuke, uști!

¹⁵ O mulo vazdineailos hai începosai-los te del duma. O Isus dinea les leske dake. ¹⁶ Sea darailes hai slăvinas le Dev-les phenindos:

— Ăk baro prooroko avilos mașkar amende.

Hai mai phendes:

— O Del avilos te ajutil pe poporos.

¹⁷ E vestea kadaia anda o Isus ghelis andă saorî Iudeea hai andă saoro Ținuto pașal.

O Isus hai o Ioan Bolitori

¹⁸ Ăl ucenicea le Ioanoske phende leske anda saoră bukea kadala. O Ioan dineas mui dui anda pe ucenicea ¹⁹ hai dinea len drom ko Isus te pucen les:

— Tu san kodova savo si te avel sau te ajukearas avres?

²⁰ Kana ăl manuș aresles ko Isus, phendes:

— O Ioano Bolitori dinea amen drom tute te pucias tut: Tu san kodova savo si te avel sau te ajukearas avres?

²¹ Kear atunci, o Isus sastardeasas buten nasfalimatendar, dukhendar hai duhurendar nasul, hai bute korăn dinea len iakha. ²² O Isus dinea len anglal:

— Gian hai phenen le Ioanoske so dikhlen hai așunden: ăl koră dikhen, ăl banghe phiren, ăl leproș si uje, ăl kașuke așunen, ăl mule ușten, hai le ciorănghe phendol pes e vestea lacii. ²³ Bahtale si kola save ni hasaren peo pakeamos andă mande.

²⁴ Păce teleardes kola saven dinea len drom o Ioan, o Isus începosailos te phe-nel le bute manușănghe anda o Ioan:

— Kana ghelen ande mulani, so kam-nen te dikhen? Ăk manuș sano sar ăk trestia mardi katar e braval? ²⁵ So kam-nen te dikhen? Ăk manuș hureado șu-ka? Ni, kă kola save phiraven haine șu-ka hai kola kai train ando luxo si andă khera le thagarenghe. ²⁶ Atunci sos-te înkliten? Te dikhen ăk prooroko? Da, phenav tumenghe, kă ov si i mai baro dă sar ăk prooroko. ²⁷ Ov si kodova anda savo si ramome: „Ita, dav drom mîră solos angla tute, savo va laciarela keo drom angla tute.”^v ²⁸ Phenav tumenghe kă ni kerdilos konik savo si mai baro dă sar o Ioan. Ku sea kadala, o mai Țiino ando thagarimos le Devlesko si mai baro

dă sar leste.²⁹ Saoro poporo kai așundeas les, kear i ăl vameșă, pringiandeas kă le Devles si les ciacimos, hai sikades kadaia kana mukles le Ioanos te bolel len.³⁰ Dar ăl fariseia hai ăl sikaiitorea le Krisake ni kamnes o plano le Devlesko anda lende, kă ni mukle pes bolde lestar.

³¹ Kadea kă sosa va ameana ăl manuș save train akana? Sar si on? ³² Amean niște ciaorănța save khelen peske ande piața hai den mui iekh avreste:

«Ghilabadeam tumenghe anda o fluiero,
hai ni khelden,
ghilabadeam tumenghe ăk ghili jaleaki,
hai ni ruien.»

³³ Kă avilos o Ioan Bolitori savo ni haleas marno hai ni pileas mol, hai phenen: «Si les beng.» ³⁴ Avilos o Ciavo le Manușăsko, savo hal hai pel, hai phenen: «Ita, hal hai pel prea but, si ăk amal le vameșengo hai le bezehalengo.» ³⁵ Saoră ciave le Gogheake pringianen kă lan si lan ciacimos.

Ăk giuvli bezehali thovel ăl pîrne le Isusoske

³⁶ Ăk fariseo rughisardeas le Isusos te hal leste. O Isus întrisaileos andă lesko kher hai beșelas păk rig ke sinia. ³⁷ Hai ando foro sas ăk giuvli bezehali. Kana așundeas kă o Isus hal ando kher le fariseeosko, andinas ăk vaso but skumpo dikolonosa, ³⁸ beșelas andăl zeea le Isusoske, pașa leske pîrne, hai rovelas. În-ceposailis te khinghearel leske pîrne apseanța hai khoslea len pe balența. Ciuidelas leske pîrne hai makelas len di-

kolonosa. ³⁹ Kana o fariseo kai dineas les mui dikhleas ăl bukea kadala, gîndisailos: „Kana o manuș kadava afi sas ăk prooroko, gianelas kon si hai so felo giuvleako si koia kai makel pes lestar, kă si ăk bezehali.” ⁴⁰ O Isus dineas les anglal:
— Simone, kamav te phenav tuke daiicii.

Ov phendeas:

— Phen, sikaiitorina!

— ⁴¹ Dui manuș sas ugile love ăk kă-mătaroske. Iekh sas leske ugile pangî șă-la franci, hai koaver peinda franci. ⁴² Kă nas len love te pokinen leske, iertisar-dea len i le duinen. Savo anda lende va iubila les mai but?

⁴³ O Simon dineas anglal:

— Pakeav kă kova saveske iertisar-deas mai but.

O Isus phendea leske:

— Si tut ciacimos.

⁴⁴ Hai boldineailos karing e giuvli hai phendeas le Simonoske:

— Dikhes le giuvlea kadala? Întrisailem andă keo kher, hai ni dinean man pai te thovav mîră pîrne. Dar oi thodeas mîră pîrne pe apseanța hai khoslea len pe balența. ⁴⁵ Tu ni primisadean man ăk ciuidimasa, dar oi, dă kana întrisailem ni oprisaile te ciuidel mîră pîrne. ⁴⁶ Tu ni maklean muro șăro untdelem-nosa, dar oi makleas mîră pîrne dikolonosa. ⁴⁷ Kodolaske phenav tuke: lake bezeha, kai si but, sas iertime, anda kodoia iubisar-deas but. Dar kaske iertisar-deas pes țîra, iubil țîra.

⁴⁸ Pala kodoia phendeas le giuvleake:

— Ke bezeha si iertime!

ov dineas anglal pe dades: «Dikh, me dă kadikita bărș slujiv tuke, hai nici ăk data ni ușteadem ki porunka. Hai man ni dean man nici ăk data makar ăk iedo te hav hai te peav mîră amalența. ³⁰ Dar kana avilos kadav ciavo kiro, savo haleas keo bravalimos le kurvența, cindean leske o vițelo pravardo!» ³¹ O dad phendea leske: «Muro ciavo, tu san manța întot-deauna hai sea so si man si kiro. ³² Dar trăbul te bukuris amen hai te sărbătoris, kăci kadav phral kiro sas mulo hai înviosardeas, sas hasardo hai sas arakhado.»

O bravalimos ciacio

16 O Isus phendeas i pe ucenicenghe:

— Ăk manuș bravalos sas les ăk administratori savo sas leske pîrîme kă risipil lesko bravalimos. ² Ov dineas les mui hai phendea leske: «So așunav anda tute? De sokoteala anda ki buki, kă ni mai daștis te aves administratori.» ³ O administratori gîndisailos: «So si te kerav, kă muro stăpîno lel le buki mandar? Te săpiv ni daștiv, te mangav si manghe lagiavo. ⁴ Gianav so trăbul te kerav, ka ăl manuș te primin man andă pe khera păce ni mai kerava buki kate sar administratori!»

⁵ Hai dineas mui fiosaves andal manuș kai sas ugile leske stăpînoske. Phendeas le anglune manușăske: «Kabor san ugile kă mîră stăpîno?» ⁶ Ov phendeas: «Ăk șăl butoia ulei măslinengo.»* Hai phendea leske: «Le ki kitanța, beș sigo tele

hai ramosar pă epașate!» ⁷ Pala kodoia phendeas avreske: «Hai tu kabor san ugile?» Ov phendeas: «Ștar șăla gone ghiv.»† Hai phendea leske: «Le ki kitanța hai ramosar trin șăla!»

⁸ O stăpîno le administratoresko kai nas cinstime phendea leske kă kerdeas gogheasa kadaia. Kă ăl manuș kadal lumeake si mai gogheasa iekh avresa dă sar ăl ciave le luminake. ⁹ I me phenav tumenghe: keren tumenghe amal le ajutoresa le bravalimatengo andai lumea, ka atunci kana ni mai trăbuna tumen love, te aven primime andăl korturi veșniko. ¹⁰ Kon si ciacio le bukeanța țîine, si ciacio i kolența bare, hai kon nai cinstime le bukeanța țîine, ni va avela cinstime nici le bukeanța bare. ¹¹ Kadea kă kana ni senas ciace le bravalimatenta le lumeake, kas va avela les pakeamos andă tumende te del tumen ăl bravalimata ciace? ¹² Hai kana ni senas ciace le bravalimasa avresko, kon va dela tumen bukea save te aven tumare?

¹³ Nici ăk robo ni daștil te slujil kă dui stăpîia, kăci, sau va urola iekhes hai va iubila kolavres, sau va înkearela numa kă iekh hai ni va dela khanci pă koaver. Ni daștin te slujin le Devleske hai i le lovenghe.

Av cinstime angla o Del hai angla ăl manuș!

¹⁴ Ăl fariseia, save iubinas ăl love, așunenas i on saoră bukea kadala hai mare-

***16:6** O originalo si ăk șăl batos, kai si trin mii hai pangî șăla okale.

†**16:7** O originalo si ăk șăl koros, kai si kam 22 000 okale.

di!»⁷ Phenav tumenghe kă sa kadea, ando ceri va avela mai bari bukuria anda ăk manuș bezehalo, savo mukel o bezeh hai boldel pes ko Del, dă sar anda înea-deșă hai înea manuș ciace saven nai len nevoia te muken o bezeh.

O franko hasardo

⁸ Sau te phenas kă ăk giuvlea si lan deș franci ruposke hai hasarel iekh anda lende. Ni astarel ăk lampa, ni șilavel o kher hai ni rodel grijasa gi kana arakhel les?⁹ Hai kana arakhlea les, del mui pe amalean hai pe vecinean hai phenel lenghe: «Bukurin tumen manța, kă arakhlem o franko kai hasardemas les!»¹⁰ Phenav tumenghe, kă sa kadea si bukuria anglal îngerea le Devleske anda ăk manuș bezehalo savo mukel pes katar o bezeh hai boldel pes ko Del.

Dui ciave hai ăk dad miloso

¹¹ O Isus mai phendeas:

— Ăk manușăs sas les dui ciave.¹² O mai tărno phendeas pe daleske: «Dade, de man mîrî rig le bravalimaski!» Hai o dad huladeas lenghe o bravalimos.

¹³ Pala dui trin ghes, o ciavo mai tărno kideas sea so sas les hai teleardeas andăk them dureardo. Hai othe risipisardeas peo bravalimos traindos dilivanes.¹⁴ Păce haleas saoră love, ando them kodova avilis ăk bokh bari, hai les ma nas les love hai înghearelas lan phares.¹⁵ Hai ghelos hai arakhlea peske buki kă iekh andal manuș le themoske kodoleske, savo dinea les drom pă pe kîmpuri te păzil le balen.¹⁶ Sas leske kadiki dă bokh, kă kamelas te ciailol le roșkoven-

ța save hanas len ăl bale, dar ni delas len leske koniva.

¹⁷ Atunci zurailos andă peste hai phendeas: „Kabor manuș keren buki anda muro dad si len mai but marno dă kabor trăbul len, hai me merav kate bokhatar!¹⁸ Si te ușteav, si te giav kă muro dad hai va phenava leske: «Dade, kerdem bezeh kontra le Devleski anda o ceri hai kontra kiri.¹⁹ Ni mai meritiv te buciov keo ciavo. Ker man sar iekhes anda ke manuș!»²⁰ Hai uștilos hai teleardeas kă peo dad.

Kana înkă sas dur, lesko dad dikhlea les hai kerdineailos leske mila lestar. Nașlos, lea les ande angali hai ciumidea les.²¹ O ciavo phendea leske: «Dade, kerdem bezeh kontra le Devleski anda o ceri hai ki kontra. Ni mai meritiv te buciov keo ciavo.»²² Dar o dad phendeas pe ro-benghe: «Anen sigo e haina e mai lacies hai hureaen les lasa! Ciun leske ando nai ăk angrusti hai poghimos andăl pîrne!²³ Anen le vițelos le pravardes hai cinen les! Te has hai te bukuris amen,²⁴ kă muro ciavo kadava sas mulo hai înviosardeas, sas hasardo hai sas arakhadol!» Hai începosailles te bukurin pes.

²⁵ O ciavo baro sas ko kîmpo. Kana avilos hai pașilos pașa o kher, așundeas muzika hai khelimata.²⁶ Dineas mui iekh andal robi hai pușlea les, so si kadaia?²⁷ Ov phendea leske: «Keo phral avilos hai keo dad cindeas le vițelos le pravardes dă bukurie kă lesko ciavo ri-sailos khere sastevesto.»

²⁸ O ciavo mai baro holeailos hai ni kamelas te întiril andră. Lesko dad înklistos avri hai rughisardea les te întiril.²⁹ Dar

⁴⁹ Kola save beșenas ke sinia lesa phendes iekh avreske:

— Kon si kadava da iertil kear ăl bezeha?

⁵⁰ Dar o Isus phendeas le giuvleake:

— Keo pakeamos hastradea tut, gia paceasa!

Ăl giuvlea kai ajutinas le Isusos

S Pala kodoia, o Isus phirelas andak foro andă aver foro hai andak gav andă aver gav, hai phenelas e vestea e lacies anda o thagarimos le Devlesko. Ăl deșudui sas lesa,² hai mai sas niște giuvlea kai sas sastearde katar duhuri nasul hai nasfalimatendar: e Maria, phen-di anda e Magdala, anda savi înklistesas iefta bengă,³ e Ioana, e romni le Kuzas-ki, o administratori le Irodosko, e Susana hai but aver. Kadal giuvlea ajutinas len sosa sas len.

E pilda le semănătorecki

⁴ Kana kidenas pes but manuș hai avenas leste manuș anda but foruri, o Isus phendeas e pilda kadaia:

— ⁵ Ăk manuș ghelos te sămănil. Kana sămănilas, niște sămînte peles pașa o drom, hai sas ușteade hai halea len ăl cirikleă.⁶ Aver sămînte peles pâl bar, bariles hai șukiles, kă nas len pai.⁷ Aver sămînte peles mașkar ăl karne, ăl karne bariles andăk than lența hai mudardea len.⁸ Aver sămînte peles andăk phuv lacies, bariles hai kerdes șăla rodoske.

Păce phendeas o Isus kadal bukea, dineas mui:

— Kas si les kan așunimaske te așunel!

⁹ Leske ucenicea pușle les sar hakeardol kadai pilda.¹⁰ Ov phendea lenghe:

— Tumenghe sas dino te pringianen ăl bukea garade le thagarimaske le Devlesko, dar kolavrenghe dav lenghe duma andă pilde anda kodoia kaște „kear kă dikhen, ta na dikhen, hai kear kă așunen, ta na hakearen.”

¹¹ Ita sar hakeardol e pilda: E sămînta si o kuvînto le Devlesko.¹² Ăl sămînta pașa o drom si kola save așunen o kuvînto, hai pala kodoia avel o beng hai lel o kuvînto anda lengo ilo, ka on ta na pakean hai ta na aven mîntuime.¹³ Ăl sămînta kai peles pâl bar si kola save kana așunen o kuvînto, primin les bukuriasa. Dar nai len rădăcina, hai pakean gi kă ăk vremea, dar kana aven ăl încerkări, ni mai pakean.¹⁴ Ăl sămînta perade mașkar ăl karne si kola save așundes o kuvînto, dar le timposa si astarde katar ăl grijii, ăl bravalimata hai ăl plăceri kadal viațake, hai ni aresen te anen rodo.¹⁵ Ăl sămînta ande phuv e lacies si kola save păce așundes o kuvînto, încearen les andăk ilo lacio hai ujo hai anen rodo rabdasa.

E lumina

— ¹⁶ Konik, kana astardeas ăk lampa, ni uciarel lan ăk vasosa, nici ni ciul lan tala o pato, hai ciul lan dakhatinende opre, ka kola kai intrin, te dikhen e lumina.¹⁷ Sa kadea nai khanci uciardo, savo ni va avela dikhlo, hai nai khanci garado, savo ni va avela pringiendo hai ni va înklela ke lumina.¹⁸ Kadea kă len seama sar așunen! Kăci koles kai si les, va dela

pes leske, dar koles saves nai les, va lela pes lestar kear i so pakeal kã si les.

E dei hai ăl phral le Isusoske

¹⁹ E dei hai ăl phral le Isusoske aviles leste, dar ni daștinas te aresen leste andai kauza le bute manușãngghi kai sas othe.

²⁰ Dakoniva phendea leske:

— Ki dei hai ke phral beșen avri hai kamen te dikhen tut.

²¹ Dar ov phendeas:

— Mîrî dei hai mîrã phral si kola save așunen o kuvînto le Devlesko hai keren les.

O Isus liniștil e furtuna

²² Andã iekh andal ghesa o Isus uștilos andãk barka pe ucenicența hai phendeas lenghe:

— Hai te nakhas pe rig koiaver le lakoski!

Hai teleardes. ²³ Ando timpo so gianas, le Isusos lea les e lindri. Æk furtuna bari bravaleaki uștilis po lako. E barka pherdolas pai, hai on sas ando perikolo. ²⁴ On gheles leste, vazde les hai phendes:

— Raia bareea, raia bareea, meras!

O Isus uștilos, mustrosardeas e braval hai ăl valuri agitome, hai on oprisailes hai ăl paia liniștisailles. ²⁵ Hai phendeas pe ucenicenghe:

— Kai si tumaro pakeamos?

On sas darade hai uimime hai phendes iekh avreske:

— Kon si kadava, kã poruncil kear le bravalenghe hai le paieske, hai on așunen lestar?

O Isus sastearul æk manuș astardo benghendar

²⁶ Aresles le barkasa ando ținuto le manușãngo anda o foro Gherasa, savo si pe koiaver rig le lakoski Galileea. ²⁷ Kana o Isus ușteadeas po șukimos, înklistos leske anglal æk manuș anda o foro kai sas astardo benghendar. Dã but timpo ni mai phiravelas huraiimos hai ni beșelas andãk kher hai beșelas andãl thana le prahomaske. ²⁸ Kana dikhleas le Isusos, dinea mui, pelos andã kociande angla leste hai phendeas zurales:

— So kames mandar, Isuse, o Ciavo le Mai Bare Devlesko? Rughiv tut, na kinuiisar man!

²⁹ Kã o Isus poruncisardeas le duhoske nasul te înklel anda o manuș kodova. Kã butioar astardea les hai sas phanglo lanțurența kãl vast hai kãl pîrne, hai sas pãzime, dar totdeauna has-tralas andal lanțuri hai sas îngheardo katar o beng andãl thana mulane. ³⁰ O Isus pușlea les:

— Sar bucios?

— Legiunea, — dineas ov anglal, kã întreisaillesas but bengã andã leste. ³¹ Hai ăl bengã rughinas mereo le Isusos ta na poruncil te gian ando Adînto.

³² Othe sas æk turma bari balengghi kai hanas po plai. Hai ăl bengã rughisarde les te mukel len te înttrin andã lende. Ov muklea len. ³³ Æl bengã înklistes anda o manuș, întreisailles andãl bale, hai e turma nașlis ande har bari, hukles ando lako hai tasiles.

³⁴ Kana ăl manuș kai sas len grija katar ăl bale dikhles so kerdineailos, naș-

skilozen, le korãn, le banghen!» ²² Pala kodoia o robo phendeas: «Stãpîne, kerdineailos sar poruncisardean, hai sa mai si than.» ²³ Hai o stãpîno phendeas le roboske: «Înkli hai rode pãl droma hai pașal barea, hai ker le manușãn te aven, kaște pherdol muro kher!» ²⁴ Kã phenav tumenghe kã nici iekh anda kola dine mui ni va hana anda muro hamos!»

Kadea trãbul te avel o uceniko le Isusosko

²⁵ Andãk than le Isusosa gianas but manuș. Ov boldineailos hai phendea lenghe:

— ²⁶ Kana dakoniva avel mande hai ni urola pe dades,* pe da, pe romnea, pe ciaven, pe phralen, pe pheian hai kear pi viața, ni daștil te avel muro uceniko. ²⁷ Savo ni înghearel peo trușul hai ni avel pala mande, ni daștil te avel muro uceniko.

²⁸ Kãci savo si anda tumende, kai kana kamel te vazdel æk turno, mai anglal ni beșel tele te ghinel kabor love hal le turnosa? Kadea va dikhela kana areseles ăl love te termenil les. ²⁹ Kana ni kerel kadea, daștil pes kã pãce ciuteas leski fundația, ni daștil te termenil les, hai sea kai dikhen te începon te asan lestar ³⁰ hai te phenen: «O manuș kadava începosailos te vazdel, hai ni daștisailos te termenil!»

³¹ Sau savo thagar, kana gial ko rãzboi te mardeol avre thagaresa, ni beșel mai anglal te dikhel kana daștil te gial deșã

miența manuș angla kova kai avel kontra leski bișã miența manuș? ³² Kana ni daștil, atunci, so koaver thagar si înkã dur, del leske drom soli te manghel pacea. ³³ Sa kadea, ni daștin te aven mîrã ucenicea kana ni ciudena tumen katar saorã bukea tumare.

³⁴ O lon si lacio. Dar kana i o lon hasarel peo gusto, sar va dela pes leske parapale kadav gusto? ³⁵ Nai lacio nici andai phuv, nici andai grãmada le bãlegareski, hai ciudel pes avri. Kas si les kan așunimaske te așunel!

E bukuria kai si ando ceri kana æk manuș ril pes ko Del

15 Saorã vameșea hai ăl bezehale le avenas ko Isus te așunen les. ² Hai ăl fariseia hai ăl manuș kai sikaven e Kris rovenas pes:

— O manuș kadava primil le bezehalen hai hal lența.

E brakhi hasardi

³ Atunci o Isus phendea lenghe e pilda kadaia:

— ⁴ Te phenas kã iekhes anda tumende si les æk șãl brakhea, hai hasarel iekh anda lende. Ni mukel kolavren îneadeșã hai înea po islazo hai ni rodel kola le hasardea gi kana arakhel lan? ⁵ Kana arakhlea lan, bukuriasa ciul lan pãl dume, ⁶ hai kana areseles khere, del mui pe amalen hai pe vecinen hai phenel lenghe: «Bukurin tumen manța, kã arakhlem mîrã brakhea kai sas hasar-

***14:26** O Isus kamel te phenel kã dakoniva kai avel pala leste trãbul te iubil mai but les dã sar pi familia.

gla leste sas ăk manuș nasfalo, sas les pai ando korpo. ³ O Isus dineas anglal le sikaiitoren le Krisake hai le fariseien:

— Si voia te sasteares ando ghes le Sabatosko sau ni?

⁴ On ni denas дума. Atunci o Isus li-leas le manușăș kodoles, sasteardea les hai dinea lesko drom. ⁵ Hai phendea lenghe:

— Savo anda tumende, kana perela lesko ciavo sau lesko guruv ande haing ando ghes le Sabatosko, ni va înkalavela les po than?

⁶ Hai ni daștisailles te den les khanci anglal kăł vorbe kadala.

E pilda andal thana anglal

⁷ Phendeas ăk pilda le manușănghe kai sas dine mui ke sinia, kana dikhleas kă alonas ăł mai lace thana:

— ⁸ Kana dakoniva del tut mui ko abeav, ta na beșes ke sinia ko than o mai lacio! Daștil pes te afi dineas mui dakanikas mai dikhlo dă sar tute, ⁹ hai avel kova savo dinea tumen mui i tut hai i les hai phenel tuke:

— De keo than kadal manușăș!

Atunci lagiavesa va beșesa po than palal. ¹⁰ Kana san dino mui, gia hai beș po than palal! Atunci kana va avela kova savo dinea tut mui, va phenela tuke: «Amala, av orde păk than mai lacio!» E buki kadaia va kerela tuke cinstea angla sea kai si tusa ke sinia. ¹¹ Kăci sea kai vazden pes va avena umilime, hai kova savo umilil pes va avela vazdino.

¹² Phendeas i koleske kai dineasas les mui:

— Kana des ăk sinia o ghes sau e reat, ta na des mui ke amalen, nici ke phralen, nici ke neamuren, nici ke vecinen kai si bravale, ka na kumva i on kă peo rîndo te den tut i tut mui hai numa kadea te aves pokindo! ¹³ Dar kana des ăk sinia, de mui le ciorăn, le skilozen, le banghen, le korăn! ¹⁴ Hai va avesă binekuvintime, kă len nai len sosa te pokinen tuke, anda kadaia kă pokindol pes tuke ke învierea le ciacenghi.

E pilda kolenghi kai sas dine mui ke sinia

¹⁵ Iekh anda kola kai beșenas lesa ke sinia, kana așundeas kadaia, phendea leske:

— Binekuvintime si kova savo va beșela ke sinia ando thagarimos le Devlesko!

¹⁶ Hai o Isus phendea leske:

— ăk manuș dineas ăk bari sinia hai dineas mui but manuș. ¹⁷ Kana avilos o timpo le hamasko, dineas drom pe robos te phenel kolenghe kai sas dine mui: «Aven, kă sea si gata!» ¹⁸ Dar sea începosailles te phenen kă ni daștin te aven. O angluno phendea leske: «Numa so kindem ăk than po kîmpo hai trăbul te giav te dikhav les. Rughiv tut, iertisar man!» ¹⁹ Aver phendeas: «Akanak kindem deș guruva hai giav te probiv len. Rughiv tut, iertisar man!» ²⁰ Aver phendeas: «Akanak însurisaillem hai kodolaske ni daștiv te avav.»

²¹ Kana o robo risailos, phendea pe stăpînoske kadal bukea. Atunci o stăpîno le kheresko holeailos hai phendeas pe roboske: «Gia sigo păł droma hai păł ulițe le foroske hai an kate le ciorăn, le

les daratar hai phendes ando foro hai pașa leste. ³⁵ ăł manuș gheles te dikhlen so kerdilos. Aviles ko Isus hai arakhles le manușăș anda savo înklistosas ăł benga beșîndos kăł pîrne le Isusoske, hureado hai le gogheasa uji. Kadea kă sas leske dar. ³⁶ Kola kai dikhles, phendea lenghe sar sas hastrame kova astardo katar ăł benga. ³⁷ Saoră manuș anda o ținuto le gheraseniengo rughisardes le Isusos te telearen lendar, kă sas lenghe bari dar. Kadea kă o Isus uștilos ande barka hai risailos. ³⁸ O manuș anda savo înklistesas ăł benga rughisardea les hai inkeardeolas lestar te mukel les te aciul lesa. Dar o Isus dinea les drom parpale:

— ³⁹ Gia khere hai phen le manușănghe so kerdea tuke o Del!

Ov teleardeas hai vestisardeas andă saoro foro so kerdeasas leske o Isus.

O Isus sastearel ăk giuvli hai înviol ăk ceiorî

⁴⁰ Kana o Isus risailos ande Galileea, sas primime bukuriasa katar but manuș, kă sea ajukearenas les. ⁴¹ Hai ita kă avilos ăk manuș kai buciolas Iair, savo sas o kondukători le sinagogako. Ov pelos kăł pîrne le Isusoske hai rughilas les te gial leste khere, ⁴² kă sas les numa ăk cei, deșuduie bărșenghi, savi țîrdelas te merel.

Giandos po drom, but manuș înghesuiinas pes po Isus. ⁴³ Hai sas ăk giuvli kai sas pogheasa dă deșudui bărș, hai haleasas saoră love pire le doktorența, dar konik ni daștisailles te sastearen lan. ⁴⁴ Oi pašilis pașa ăł zeea le Isusoske hai maklea pes katar e poghi leske hainaki.

Hai po than laki poghi oprisailis. ⁴⁵ Hai o Isus phendeas:

— Kon maklea pes mandar?

Kana sea phenenas:

— Ni semas me, — o Petre phendeas:

— Raia bareea, but manuș înghesuin pes andă tute hai den tut brînci!

⁴⁶ Dar o Isus phendeas:

— Maklea pes dakoniva mandar, kă hakeardem kă înklistos ăk zuralimos anda mande.

⁴⁷ Kana e giuvli dikhleas kă ni acilis garadi, avilis izdrandos, ciudea pes tele angla leste hai phendeas angla saoro poporo soste maklea pes lestar hai sar sas sasteardi po than. ⁴⁸ O Isus phendea lake:

— Pheie, keo pakeamos sasteardea tut, gia paceasa!

⁴⁹ Ando timpo so ov sa delas дума, avilos dakoniva anda o kher le kondukători le sinagogako hai phendeas:

— Ki cei mulis, na mai holear le sikaiitores!

⁵⁰ Dar o Isus, kana așundeas, phendeas leske:

— Na dara! Numa pakea, hai va avela sasteardi!

⁵¹ Kana areslos leste khere, ni mukleas khanikas te întril lesa, numa le Petres, le Iakovos, le Ioanos, le dades hai le da le ciaki. ⁵² Sea rovenas hai jălinas lan. Dar o Isus phendeas:

— Na roven! Kă nai muli hai sovel.

⁵³ On asanas lestar kă gianenas kă mulisas. ⁵⁴ Dar ov lilea lan vastestar hai dineas mui:

— Ceiorîe, uști!

⁵⁵ Hai lako duho boldineailos andă lăte, hai po than uştilis. O Isus phendea lenghe te den lan te hal. ⁵⁶ Lako dad hai laki dei sas uimime. Hai o Isus phendea lenghe ta na phenen khanikaske so kerdineailos.

O Isus del drom le deşuduien

9 O Isus kideas andăk than le deşuduien hai dinea len zuralimos hai autoritatea pă saoră bengă hai te sastearen ăl nasfalimata. ² Hai dineas len drom te den duma saorănghe anda o thagarimos le Devlesko hai te seastearen le nasfalen. ³ Phendea lenghe:

— Ta na len khanci po drom, nici rovli, nici traiista, nici hamos, nici love, nici na len tumenţa aver  oale. ⁴ Kana  ntrin andăk kher, te acion othe gi kana va telearena anda o gav kodova. ⁵ Dar kana konik ni va primila tumen, te  nklen anda o gav kodova hai te skuturin o prafo pa tumare p rne sar m rturia kontra lenghi!

⁶ On teleardes hai phirdes anda  k gav andă aver gav, phenindos e vestea e lacii hai sastearindos manuş n andă fiosavo than.

O Irod ni gianel so te pakeal anda o Isus

⁷ O thagar o Irod aşundeas anda saoră bukea kadala kai kerdeonas. Ni giangleas so te pakeal, k  aver phenenas k  uştilos o Ioan andal mule, ⁸ aver k  sikadilos o Ilia, hai aver phenenas k   nviosardeas  k prooroko andal purane. ⁹ Hai o Irod phenelas:

— Me cindem o ş ro le Ioanosko. Kon si kadava anda savo aşunav kadala bukea?

Hai rodelas te dikhel les.

O Isus del hamos mai buten d  pangi mi manuş

¹⁰ Kana  l apostolea risailes, phendes le Isusoske sea so kerdesas. Ov lilea len pesa hai ghelos te aven korkoro paşa  k foro kai buciolas Betsaiida. ¹¹  l but manuş hakeardes e buki kadaia hai gheles pala leste. O Isus primisardea len, delas lenghe duma anda o thagarimos le Devlesko hai sastearelas kolen kai sas len nevoia sastearimaski. ¹² Dar k  paşolas e reat,  l deşudui gheles leste hai phende leske:

— Muk le manuş n te telearen kaşte gian andăl gava hai k l khera te roden kai te han hai te soven, k  kate seam andăk than mulano!

¹³ Dar o Isus phendea lenghe:

— Den len tume te han!

Dar on phendes:

— Nai amen, numa pangi marne hai dui mace. Kames te gias ame te kinas hamos anda saoro poporo kadava?

¹⁴ Anda kodoia puşle les k  sas kam pangi mi murş. O Isus phendeas pe ucenicenghe:

— Ciun len te beşen tele, po peiinda andăk than!

¹⁵ Kadea i kerdes: ciutes saor n te beşen tele. ¹⁶ O Isus lileas  l pangi marne hai  l dui mace, dikhleas karing o ceri hai naisardeas le Devleske anda o hamos. Hai phaglea len hai dinea len le ucenicenghe kaşte den le manuş n.

— Sosa te ameav o thagarimos le Devlesko? ²¹ Ameal  k aluatosa savo lilea les  k giuvli hai hamisardea les trine g rniţenţa ar ske, gi kana dospisailos sea.

Kon intril ando thagarimos le Devlesko?

²² O Isus phirelas andăl foruri hai andăl gava hai sikavelas kana gialas karing o Ierusalim. ²³ Dakoniva phendea leske:

— Raia,  ira si kola save va avena m ntuiime?

Ov phendeas lenghe:

— ²⁴ Mardeon te întrin po udar o tang! K  phenav tumenghe, but va rodena te întrin, dar ni va daştina. ²⁵ Kana o st pino le kheresko va uştela hai va phandavela o udar, hai tume va avena avri hai va începona te maren ko udar hai te phenen: «Raia, putar amenghe!», ov va dela anglal: «Ni gianav katar sen.»

²⁶ Atunci va începona te phenen: «Haleam hai pileam tusa, hai p  amare uliţe sikadean.» ²⁷ Hai ov si te phenel tumenghe: «Ni gianav katar sen. Telearen mandar, tume sea kai keren nasul!»

²⁸ Va rovena hai va kidena andal dand, kana va dikhena le Avraamos, le Isakos, le Iakovos hai saor  proorocea ando thagarimos le Devlesko, hai tume ciudine avri. ²⁹ Va avena manuş katar o r sarito, katar o apuso, katar o nordo hai katar o sudo, hai va beşena ke sinia ando thagarimos le Devlesko. ³⁰ Hai ita k  si aver kai si palal, save va avena anglal, hai aver

save akanak si anglal, save va avena cel mai palal.

O Isus tr bul te merel ando Ierusalimo

³¹ Kear atunci aviles trin-ştar fariseia hai phende leske:

— Telear katar, k  o Irod kamel te mudarel tut!

³² Ov phendeas:

— Gian hai phenen le vulpeake kodolake: «Dikh, aghes hai tehara mai  nkalavav bengă hai seastearav, hai na pa but ghesa va termeniva m r  buki.» ³³ Dar tr bul te mai phirav aghes, tehara hai overtehara. Ah, gianen i tume, numa ando Ierusalimo meren  l proorocea. ³⁴ Ierusalime, Ierusalime, savo mudares le proorocen, mudares bar nţa kolen saven o Del del len drom tute! Kabor drom kamnem te kidav ke ciaven, sar kidel e khaini pe puien tala pe phakea, hai ni kamnen. ³⁵ Ita k  tumaro kher va aciola mulano.* Hai me phenav tumenghe k  ni va mai dikhena man gi kana ni va avela o timpo kana va phenena: «Binekuvintime si kova savo avel ando anav le Raieskol!»[†]

O Isus sastearel  k manuş nasfalo paiestar ando ghes le Sabatosko

14 Andăk ghes Sabatosko, o Isus ghelos ke sinia ando kher iekhesko andal bare le fariseienghe.  l manuş p ndinas les paşal. ² Hai ita, an-

***13:35:** Ando verseto 35 o kher daştil pes te avel o templo sau o Ierusalimo, hai ov va aciola mulano, k ci o Del va lela pi slava pa leste. O Ierusalimo hai o templo sas rimome ando b rş 70. [†]**13:35** Salmi 118:26

rat hamisailos le ratesa le animalengo.
² O Isus dinea len anglal:

— Pakean kã kadal manuș andai Galileea sas mai bezehale dã sar saorã manuș andai Galileea, kodolaske kã mules ando felo kadava? ³ Phenav tumenghe: ni. Dar kana ni mukena tumen katar o bezeh hai ni bolden tumen ko Del, sa kadea va merena i tume sea. ⁴ Sau kola ăl deșohto manuș, pã save pelos o turno anda o Siloam hai mudardea len, pakean kã sas mai doșale dã sar saorã manuș anda o Ierusalimo? ⁵ Phenav tumenghe: ni! Dar kana ni mukena tumen katar o bezeh hai ni bolden tumen ko Del, sa kadea va merena i tume sea.

O pomo kai ni kerel rodo

⁶ Phendeas e pilda kaia:

— Ăk manușas sas les ăk smokino mașkar leski rez. Ghelos te rodel rodo andã leste hai ni arakhleas. ⁷ Atunci phendeas le grãdinaroske: «Dã trin bãrș sa avav hai rodav rodo ando smokino kadava, hai ni arakhav. Cin les! Sostar te mai șukearel e phuv anda khanceste?» ⁸ Ov dinea les anglal: «Raia, mai muk les i kadav bãrș! Si te sãpiv les peste tot hai si te ciav leske bãlegari. ⁹ Daștila pes dakanara angle te kerel rodo. Kana ni kerel, daștis te cines les.»

O Isus sastearel ăk giuvli andăk ghes Sabatosko

¹⁰ Andăk ghes Sabatosko o Isus sikavelas andăk sinagoga. ¹¹ Hai othe sas ăk giuvli savi dã deșohto bãrș sas astardi katar ăk duho nasfalimasko: sas banghi andal zeea hai ni daștilas te ortol pes. ¹² Kana o

Isus dikhlea lan, dinea lan mui hai phen-dea lake:

— Giuvlie, san putardi katar keo nasfalimos.

¹³ Ciuteas pe vast pã late, hai po than ortosailis hai delas mui kabor dã baro si o Del.

¹⁴ Dar o baro le sinagogheako holeailos kã o Isus sastearelas ando ghes le Sabatosko, hai phendeas le manușanghe kai sas kidine:

— Si șov ghes andã save trãbul te keren buki. Kadea kã aven andã kadal ghesa te sasteon hai na ando ghes le Sabatosko!

¹⁵ O Rai dinea les anglal:

— Fãțarnicilor, ciaces ando ghes le Sabatosko ni putrel fiosavo anda tumende pe guruves sau pe hãres katar e iesla hai ni înghearel les te del les pai? ¹⁶ Deși e giuvli kadaia si ăk cei le Avraamoski, ita kã dã deșohto bãrș o Satana înkeardea lan phangli. Nai mișto ka oi te avel putardi ando ghes le Sabatosko?

¹⁷ Kana phendeas kadala, saorã dușmaia leske kerdiles lagiaveske, hai saorã manuș kidine bukurisailis katar saorã bukea minunime save kerelas len ov.

Sosa amear o thagarimos le Devlesko?

¹⁸ Kadea kã phendeas:

— Sosa amear o thagarimos le Devlesko, sosa te amear les? ¹⁹ Amear ăk kukeasa muștareski savea lilea lan ăk manuș hai ciutea lan andã pi bar. Oi barilis, kerdineailis dafino hai ăl cirikle kerdes kuiburi andã leske kreci.

²⁰ Pale phendeas:

¹⁷ Hales sea hai ciaililes, hai kides deșu-dui koșuri marnesa phago kai acilos.

O Petre phenel kã o Isus si o thagar dino drom katar o Del

¹⁸ Andăk ghes, kana o Isus rughilas pes korkoro hai leske ucenicea sas lesa, pușlea len:

— So phenen ăl manuș, kon sem me?

¹⁹ On dine les anglal:

— Aver phenen kã san o Ioan o Bolotiri, aver kã san o Ilia, aver kã înviosardeas ăk prooroko andal purane.

²⁰ Hai ov phendea lenghe:

— Dar tume kon phenen kã sem?

O Petre dineas anglal:

— O thagar dino drom katar o Del!

²¹ O Isus phendea lenghe, poruncisardea lenghe zuales ta na phenen khankaske e buki kadaia ²² hai mai phendeas:

— O Ciavo le Manușăsko trãbul te suferil but, te avel dino rigate katar ăl phure, katar ăl mai bare le rașaienghe hai katar ăl sikaiitorea le Krisake, te avel mudardo hai te avel înviome andã le trinengo ghes.

So trãbul te keres kana kames te gias pala o Isus

²³ Pala kodoia phendeas saorãnghe:

— Kana dakoniva kamel te avel pala mande, te ciudel pes pestar, te lel peo trușul andã fiosavo ghes hai te avel pala mande! ²⁴ Kã orkon kamel te hastravel pi viața, va hasarela lan, dar orkon va hasarela pi viața anda mande, va hastravela lan. ²⁵ Kã so folosila ăk manușăske te avel leski saorî lumea, kana distrugil pes sau hasaol? ²⁶ Anda kodoia kã orkas-

ke va avela leske lagiavo manța hai mîrã vorbendar, i manghe, o Ciavo le Manușăsko, va avela manghe lagiavo lesa, kana va avava andã mîrî slava, e slava le Dadeski hai le îngereghi sfinți. ²⁷ Ciaces, ciaces phenav tumenghe, kã si manuș kai beșen kate, save ni va merena, gi kana ni va dikhena o thagarimos le Devlesko.

Trin ucenicea dikhen e slava le Isusoski

²⁸ Kam kãl ohto ghes păce phendeas kadala, o Isus lileas pesa le Petres, le Ioanos hai le Iakovos hai ghelos po plai te rughil pes. ²⁹ Ando timpo so rughilas pes, lesko mui dikheolas aver felo, hai leske țoale strălucinas dã parne. ³⁰ Hai ita dui manuș denas дума lesa, o Moisea hai o Ilia. ³¹ Sikadilesas ande slava hai denas дума anda lesko telearimos, savo trãbulas te kerdeol pes ando Ierusalimo. ³² O Petre hai kola kai sas lesa sovenas. Kana uștiles mișto, dikhles e slava le Isusoski hai le due manușan save beșenas andăk than lesa. ³³ Ando timpo so o Moisea hai o Ilia telearenas katar o Isus, o Petre phendea leske:

— Stãpîne, si mișto te avas kate. Te keras trin koverci, iekh anda tute, iekh anda o Moise hai iekh anda o Ilie!

Dar ni gianelas so phenel. ³⁴ Ando timpo so ov phenelas kadal bukea, avilos ăk noro hai kerdea lenghe uciar. Ăl ucenicea darailis kana o noro muklea pes pe lende. ³⁵ Hai anda o noro așundilos ăk glaso kai phenelas:

— Kadava si muro Ciavo, saves alosar-dem les, lestar te așunen!

³⁶ Păce aşundineailos o glaso kadava, o Isus acilos korkoro. Ăl ucenicea andăl ghesa kodola aciles hai ni phendes khanci kanikaske anda so dikhlesas.

O Isus sastearul ăk ciaves bengalo

³⁷ Andă le duiengo ghes, kana dine pes tele pa o plai, but manuș înklistes angla o Isus. ³⁸ Hai ita kă ăk manuș anda lende dinea mui:

— Sikaiitorina, rughiv tut, dikh kă muro ciavo, kă nai man aver clave, numa kodova! ³⁹ Ita kă ăk duho avel hai astarel les, hai po than începol te zbrîrîl. O duho izdravel les zurales, gi kana kerel spuma ko mui, hai phares telearel lestar, păce mukel les înkheardo. ⁴⁰ Rughisardem ke ucenicea te înkalaven les, hai ni daștisailas.

⁴¹ O Isus dineas anglal:

— O, bipakeamasko hai rimome sen, ăl manuș save train akana! Kabor timpo trăbul te mai beșav tumența hai te avel man răbdarea tumența? An kate ke ciaves!

⁴² Kana o ciavo avelas, o beng dinea les tele hai izdraelas les zurales. Dar o Isus certosardeas o duho nasul, sastardeas le ciaves hai dinea les parpale kă lesko dad. ⁴³ Hai sea aciles uimime katar o barimos le Devlesko.

O Isus pale del duma anda peo merimos

Kana sea uiminas pes anda sea so kere-las o Isus, ov phendeas pe ucenicenghe:

— ⁴⁴ Tume te aşunen mișto so phenav tumenghe: o Ciavo le Manușăsko va avela dino andăl vast le manușanghe!

⁴⁵ Dar ăl ucenicea ni hakearenas ăl vorbe kadala. Sas garade anda lende, ka on ta na hakearen len. Hai daranas te pučen les, so kamnos te phenel.

Kon si o mai baro?

⁴⁶ Ăl ucenicea începosailas te han pes mașkar peste, kon anda lende si o mai baro. ⁴⁷ O Isus pringiandea lengo gîndo, lileas ăk țîinorăs, ciutea les te beșel pașa leste ⁴⁸ hai phendea lenghe:

— Kon primil ăk țîinorăs sar kadava andă muro anav, man primil man. Hai kodova kai primil man man, primil kodoles kai dinea man drom. Kadea kă kon si mai țîino mașkar tumende, sa kodova si baro.

⁴⁹ O Ioan dineas anglal:

— Raia bareea, dikhleam ăk manuș savo înkalelas bengă andă keo anav hai phendeam leske ta na mai înkalavel, kă nai iekh amarestar.

⁵⁰ O Isus phendea leske:

— Na oprin les, kă kova savo nai tuma-ri kontra si tumența.

O Isus sikavel le manușan po drom karing o Ierusalimo

(9:51–19:27)

Ăk gav samariteanengo ni primil le Isusos

⁵¹ Kana pașilos o timpo andă savo sas te avel lilo ko ceri, o Isus hotărîsardeas te gial ko Ierusalimo. ⁵² Dineas drom angle niște soli, save gheles hai întrisailes andăk gav le samariteanengo, kaște keren pregătir anda leste. ⁵³ Dar on ni primi-

va avela o Ciavo le Manușăsko kana ni ajukeardona!

O robo lacio pakeamasko kerel leski buki

⁴¹ O Petre phendeas:

— Raia, amenghe phenes e pilda ka-daia sau i avrenghe?

⁴² Hai o Rai phendeas:

— Kadea si o administratori pakeamasko hai gogheasa, saves ciul les o stăpîno opral pă pe robi, kaște del len lenghi rig le hamaski ko timpo. ⁴³ Mișto si anda o robo kodova, saves o stăpîno va arakhela les kerindos kadea kana avel khere! ⁴⁴ Phenav tumenghe ciaces, kă va ciula les baro pă sea so si les les. ⁴⁵ Dar kana o robo kodova phenel andă peo ilo: „Muro stăpîno ni va rila pes sigo”, hai începol te marel le roben hai le roaben, te hal, te pel hai te mateol, ⁴⁶ o stăpîno kodol robosko va avela andăk ghes kana ov ni ajukeardol, andăk ciasco kai ni gianel les, va cinela les kotora hai va ciula les andăk than kolența kai ni pakean.

⁴⁷ O robo savo gianel so kamel lesko stăpîno hai ni pregătîl pes sau ni kerel so kamel ov, va avela mardo nasul. ⁴⁸ Dar kana o robo ni gianel so kamel lesko stăpîno hai kerel bukea save trăbul pedep-sime, va avela mardo dabenta țîra. Kaste dinea pes but, va mangheola pes leske but; kaste muklea pes but, va ajukeardola pes i mai but.

Iag pe phuv

— ⁴⁹ Avilem te anav iag pe phuv. Hai kabor kamavas ka e iag te afi sas deja astardi! ⁵⁰ Trăbul te avav boldo ăk bolimasa suferințako, hai ni va arakhava mîrî

liniștea gi kana ni va kerdeola pes. ⁵¹ Pa-kean kă avilem te anav pacea pe phuv? Ni! Phenav tumenghe kă avilem te anav pharaiimos. ⁵² Kă, dakanara angle, anda pangî save va beșena andăk kher, trin va pharadona katar dui, hai dui katar trin. ⁵³ O dad va pharadola katar peo ciavo, hai o ciavo katar peo dad; e dei katar pi cei, hai e cei katar pi dei; e soakra katar pi bori hai e bori katar pi soakra.

Cetin e vremea hai keren pacea le Devlesa!

⁵⁴ Phendeas i le manușanghe kidine:

— Kana dikhen kă ăl nori kiden pes karing perel o kham, sigo phenen: «Si te avel o brîșînd.» Hai kadea i si. ⁵⁵ Hai kana marel e braval katar o sudo, phenen: «Si te avel tatimos.» Hai kadea i si. ⁵⁶ Fă-țarnicilor, gianen te cetin sar si te avel e phuv hai o ceri, dar e vremea kaia sar ni gianen te cetin lan?

⁵⁷ Soste ni krison tume korkoro so si ciaces? ⁵⁸ Dikh, kana dakoniva del tut ande kris, po drom încerkosar te împăkis tut lesa! Aver felo va tîrîla tut angla o krisitori, hai o krisitori va dela tut po vast le temniceresko, hai ov va ciudela tut ando phandaiimos. ⁵⁹ Phenav tuke kă ni va înklesa othar gi kana ni va pokinesa i o paluno parețo.

Kana ni mukena o bezeh, va merena

13 Sa ando timpo kodova sas othe niște manuș, save phendes le Isusoske so kerdilos niște manușanghe andai Galileea: ando timpo so anenas pe jertfe, o Pilat mudardea len, hai lengo

mîră sufletoske: Sufletona, si tut sea so trăbul tut kidino anda but bărș. Hodiniasavo, ha, pi hai bukurisavo!»²⁰ Dar o Del phendea leske: «Dileia! Kear andă kadai reat va manglola pes keo sufleto parpale. Kaske va aciona ăl bukea kai kerdean len?»²¹ Sa kadea si i kolesa kai kidel komori anda peste, hai ni bravardeol angla o Del.

Ta na keren tumenghe griji, dar roden o thagarimos le Devlesko!

²² O Isus phendeas pe ucenicenghe:

— Kodolaske phenav tumenghe: ta na îngrijorin tumen anda tumari viața, te gîndin tumen so va hana! Nici anda tumarotrupo, sosa va hureadeona!²³ Kăci e viața si mai but dă sar hamos, hai o trupotrupo mai but dă sar hureaiimos.²⁴ Dikhen kălb korbî: on ni semănin, nici ni secerin, nai len nici kămara, nici hambari. Hai ku sea kadala o Del sa del len te han. Tumesen mai skumpi dă sar ăl ciriklea!²⁵ Savo anda tumende daștil te ciul ăc ciaso kă pi viața kana îngrijoril pes?²⁶ Kadea kă, kana ni daștin te keren nici e mai fîini buki, soste îngrijorin tumen katar kolaver?²⁷ Dikhen sar bareon ăl krini! Nici ni keren buki phari, nici ni khuyen. Dar phenav tumenghe kă nici o Solomon, andă saoră slava piri, ni hureadilos kadea dă șukar sar iekh anda lende.²⁸ Kana kadea hureael o Del e ciar, savi aghes si po kîmpo, hai tehara va avela ciudini ando kuptori le marnesko, kabor mai but va hureaela tumen ov, manuș fîrasa pakeamos!²⁹ Hai na roden so va hana hai so va pena, na îngrijorin tumen!³⁰ Kă saoră bukea kadala ăl manuș

save ni pringianen le Devles nașan pala lende. Dar kabor anda tumende, tumarodad gianel kă si tumen nevoia katar kadal bukea.³¹ Roden mai anglal lesko thagarimos, hai kadal bukea va dena pes tumenghe!

³² Na dara, turma fîini, kă tumare Dades placiua les te del tumen o thagarimos.³³ Bikinen so si tumen hai den ăl love le ciorăni! Keren tumenghe pungi kai ni phureaon, te aven tumen te ciun ăl love, hai ăc komoara kai ni mai termenil pes, ando ceri, kai ni pașol o cior, hai kai ăl moli ni distrugin lan!³⁴ Kăci kai si tumari komoara, othe si i tumaro ilo.

Te aven gata întotdeauna!

Ăl robi giungade

— ³⁵ Te aven gata kaște slujin; hureade hai luminasa astardi!³⁶ Te aven sar ăl manuș kai ajukearen pe stăpînos te ril pes katar ăc abeav, kaște putren leske si go o udar, kana va avela hai marela ko udar.³⁷ Mișto si andal robi kodola, saven lengo stăpîno arakhel len giungade kana ril pes khere! Ciaces phenav tumenghe, kă ov va paruela pe țoale, hai va ciula len te beșen ke sinia te slujil lenghe.³⁸ Hai kana rila pes ko mașkar le reakeako, sau karing e deteherin, mișto si anda kodola, kana va arakhela len giungade!

Ni gianes kana avel o cior

— ³⁹ Dar gianen mișto e buki kadaia kă, te gianelas o stăpîno le kheresko kă so ciaso avel o cior, ni mukelas peo kher te avel pharado.⁴⁰ I tume te aven gata, kă

sarde les, kă o Isus gialas ko Ierusalimo.⁵⁴ Leske ucenicea, o Iakov hai o Ioan, kana dikhles kă nai primime, phendes:

— Raia, kames ame te poruncis te mukel pes iag anda o ceri hai te phabarel len?*

^{w 55} O Isus boldineailos hai certosardea len.^{† 56} Hai teleardes andă aver gav.

Nai ușuro te gias pala o Isus

⁵⁷ Kana sas po drom, ăc manuș phendea leske:

— Va giava pala tute orkai va giasa.

⁵⁸ O Isus phendea leske:

— Le vulpen si len vizuini, hai le ciriklean si len kuiburi, dar le Ciaves le Manușăsko nai les kai te ciul peo șăro.

⁵⁹ Avreske phendeas:

— Av pala mande!

Dar ov phendeas:

— Raia, muk man te giav anglal te prahov mîră dades!

⁶⁰ Dar o Isus phendea leske:

— Muk le mulen te prahon pe mulen, dar tu, gia hai phen le lumeake anda o thagarimos le Devlesko!

⁶¹ Înkă iekh phendeas:

— Va giava pala tute, raia, dar muk man mai anglal te lav manghe ghes lacio katar mîră!

⁶² O Isus phendea leske:

— Konik kai ciul o vast po plugo hai dikhel pala peste nai gata anda o thagarimos le Devlesko.

O Isus del drom le ieftadeșan ucenicea

Sar te gian ăl ucenicea

10 Pala kodoia o Rai alosardeas aver ieftadeșa manuș hai dinea len drom po dui angla leste, andă saoră foruri hai andă saoră thana katar avelas te nakhel ov.² Phendea lenghe:

— Baro si o secerimos, dar fîra si ăl manuș kai keren buki! Kadea kă rughin le Raies le secerimasko te del drom manuș kai keren buki kă lesko secerimos!³ Gian! Ita, dav tumen drom sar niște meien ando mașkar le ruiengo.⁴ Na len tumența nici love, nici traista, nici aver poghimos, hai po drom ta na beșen te den ghes lacio.⁵ Kana întrin andăc kher, anglal te phenen: «E pacea te avel po kher kadava!»⁶ Hai kana othe avela dakoniva kai iubil e pacea, tumari pacea va beșela lesa. Kana ni, tumari pacea va rila pes tumende.⁷ Acion ando kher kodova hai han hai pen so va dela pes tumenghe, kăci o manuș kai kerel buki meritil peo pokinimos. Ta na mukin tumen andak kher andă aver kher!⁸ Kana întrina andăc foro hai ăl manuș primin tumen, han so ciul pes tumenghe.⁹ Sas-

***9:54** Ando originalo daștilas te mai avel: „te phabarel len sar kerdeas o Ilia”.

†**9:55** O originalo mai daștilas te phenel ăl vorbe le Isusoske: „Ni gianen so duho si andă tumende! Kă o Ciavo le Manușăsko avilos na kaște distrugil ăl sufletea le manușanghe, hai kaște hastravel len.”

^w**9:54** 2 Thagara 1:10, 12

tearen le nasfalen othar hai phenen le manușănghe: «O thagarimos le Devlesko si pașă tumendar.»¹⁰ Dar kana întrin andăk foro, hai ni primin tumen, gian pă leske droma hai phenen: ¹¹ «Kontra tumari skuturis kear o prafo savo astardilos pă amare pîrne anda tumaro foro! Dar te gianen kă o thagarimos le Devlesko si pașă!»¹² Phenav tumenghe kă ando ghes le krisako si te avel mai ușuro andal manuș le Sodomake dă sar andal manuș kadal foroske!

Vai katar ăl foruri kai ni pakean!

¹³ Vai tutar Horazine! Vai tutar Betsaido! Kă te afi sas kerde ando Tir sau o Sidono ăl minuni save sas kerde andă tumende, dă multara afi muklesas pes bezehăstar hai afi boldineailesas ko Del, beșindos tele hai jelindos, andă pînza-te gonoski hai ciutindos prafo po șăro.¹⁴ Dar ando ghes le krisako va avela mai ușuro anda o Tir hai o Sidon dă sar anda tumende.¹⁵ Hai tu, Kapernaum, va avela lăudime gi ko ceri? Ni, hai gi ko iado va avela ciudino tele.

¹⁶ Kon așunel tumendar, mandar așunel, hai kon ni primil tumen, man ni primil man. Hai kon ni primil man man, ni primil koles kai dinea man drom.

Ăl ieftadeșa rin pes

¹⁷ Ăl ieftadeșa risailes pherde bukuria hai phendes:

— Raia, kear i ăl bengă așunen amen-dar kana poruncis lenghe andă keo anav!

¹⁸ Ov phendea lenghe:

— Dikhlem le Satanas perindos sar ăk fulgeri anda o ceri.¹⁹ Dikhem kă dinem tumen autoritatea te ușteaeen păl sapa hai păl skorpioia hai dinem tumen zuralimos savo si mai baro dă sar le dușmanosko, hai khanci nai te avel tumenghe.²⁰ Dar na bukurin tumen kă ăl duhuri așunen tumendar, hai bukurin tumen kă tumare anava si ramome ando ceri!

²¹ Atunci o Isus bukurisailos ando Duho Sfînto hai phendeas:

— Nais tuke, Dade, Rai le cerosko hai le phuiako, kă garadean kadal bukea katar ăl manuș gogheasa hai manuș kai sikiles, hai sikadean len le ciavorănghe. Da, Dade, anda kodoia kă kadea placiua tut tut.²² Sea sas manghe dine katar muro Dad, hai konik ni gianel kon si o Ciavo, afer dă o Dad, nici kon si o Dad, afer dă o Ciavo hai kola savenghe kamel o Ciavo te sikavel les.

²³ Boldineailos karing ăl ucenicea hai phendea numa lenghe:

— Bahtale si ăl iakha save dikhem ăl bukea kai dikhem len tume!²⁴ Kă phenav tumenghe kă but proorocia hai thagara kamnes te dikhem so dikhem tume, hai ni dikhles, hai kamnes te așunen so tume așunen, hai ni așundes.

Kas trăbul te iubiv?

²⁵ Hai ita kă ăk sikaiitori le Krisako uștiolos te ciul ke proba le Isusos hai phendea leske:

— Sikaiitorina, so trăbul te kerav kaște primiv e viața veșniko?

²⁶ O Isus phendea leske:

— So ramol ande Kris? Sar cetis othe?

²⁷ Ov dineas anglal:

les anda but bukea,⁵⁴ kă kerde planuri te astaren le Isusos te phenel daicii greșime.

Kastar te daras?

Ta na aven sar ăl fariseial

12 Ando timpo kadava, kidineailos mi manușănghe, kadiki dă but manuș, kă ușteadonas iekh pă aver. O Isus dineas дума mai anglal pe ucenicența:

— Ferin tumen katar o aluato le fariseiengo, savo si e fățărnicea.² Nai khanci uciardo, kai ni va dikheola, nici garado, savo ni va avela kerdo pringiendo.³ Kodolaske, so phenden ko întuneariko va așundeola ke lumina, hai so phenden dakanikaske ko kan andăk odaia, va dela pes mui poa akoperiș le kherengo.

Daran katar o Del, na katar o manuș!

— ⁴ Phenav tumenghe, mîră amal: Ta na daran katar kola kai mudaren o trupo, hai pala kodoia ni mai daștin te keren khanci!⁵ Si te phenav tumenghe katar trăbul te daran. Daran katar kodova, savo păce mudardeas, si les zuralimos te ciudel ando iado! Da, phenav tumenghe, lestar te daran!⁶ Oare ni bikindeol pangî ciriklea duie parețența? Dar o Del ni bistrel nici iekh anda lende.⁷ Hai kear tumare bal anda o șăro si sea ghinde. Na daran, tume sen mai skumpi dă sar but ciriklea.

Na lagian katar o Isus!

— ⁸ Phenav tumenghe kă orkon va phenela angla ăl manuș kă si manța, i o

Ciavo le Manușăsko va phenela angla ăl îngerea le Devleske kă si lesa.⁹ Dar orsavo va phenela angla ăl manuș kă ni pringianel man, i me va phenava angla ăl îngerea le Devleske kă ni pringianav les.¹⁰ Hai orkon va phenela daicii kontra le Ciaveski le Manușăsko, va iertila pes leske. Dar orkon va dela дума kontra le Duhoski Sfînto, ni va iertila pes leske.¹¹ Kana va înghearena tumen angla ăl sinagogi, angla ăl bare hai angla ăl krisitorea, ta na îngrijorin tumen sar va apărina tumen, sau so va phenena,¹² kăci o Duho Sfînto va sikavela tumen kear atunci so trăbul te phenen!

O Isus del дума andal love

O bravalo dilivano

¹³ Iekh andal manuș kidine phendeas le Isusoske:

— Sikaiitorina, phen mîră phraleske te hulavel manța so sas muklo!

¹⁴ Dar ov phendea leske:

— Manușana, kon ciutea man te kri-sov sau te hulavav mașkar tumende?

¹⁵ Pala kodoia phendea lenghe:

— Te avel tumen grija hai te păzin tumen katar orso felo lăkomiako, kă e viața dakanikaski ni beșel andă lesko bravalimos.

¹⁶ Hai phendea lenghe ăk pilda:

— E phuv ăk bravaleski rodisardeasas but.¹⁷ Hai ov gîndilas pes: «So te kerav? Kă ma nai man than kai te kidav mîră roade.»¹⁸ Gîndisailos: «Gianav so si te kerav: va peravava mîră hambarea hai va kerava aver, mai bare. Othe va kidava saoră lacimata mîră.¹⁹ Hai va phenava

— Ei, tume ăl fariseia, tume ujon avreal e rig le paharenghi hai le farfurienghi, dar andral sen pherde ciorimos hai nasulimos! ⁴⁰ Manuş dile, oare kova kai kerdeas e rig avreal ni kerdeas i koia andral? ⁴¹ Den le ciorăn so si andă lende, hai atunci sea va avela uje anda tumende!

⁴² Dar vai tumendar, fariseiilor! Kă den le Devles le deşenghi rig andai menta, andai ruta hai anda saoră zarzavaturi, dar bistren o ciacimos hai e dragostea le Devleski! Kadaia si so trăbul te keren, hai kolaver ta na muken len bi kerde!

⁴³ Vai tumendar, fariseiilor! Kă iubin o than anglal ande sinagoga hai andăl piațe te aven dine ghes lacio!

⁴⁴ Vai tumendar! Kă sen sar ăl thana le prahomaske kai nai ciutino nici ăk semno, hai ăl manuș phiren pă lende, ni gianen hai mahrin peș!*

⁴⁵ Iekh andal sikaiitorea le Krisake dine les anglal:

— Sikaiitorina, kana phenes kadal bukea, jignos amen i amen.

⁴⁶ Ov phendeas:

— Vai i tumendar, sikaiitorea le Krisake! Kă ciun păl manuș pharimata phare înghearimaske, hai tume ni maken tumen nici iekhesa

anda tumare naia katar ăl pharimata!

⁴⁷ Vai tumendar! Kă keren ăl thana le prahomaske le proorocenghe saven mudardea len ăl dada tumare. ⁴⁸ Kadea kă sikaven kă placiol tumen so kerdes tumare dada, kă on mudardes le proorocen, hai tume keren lenghe thana le prahomaske. ⁴⁹ Kodolaske i o Del phendeas gogheasa: „Va dava lenghe drom proorocea hai soli. Avren anda lende va mudarena len, hai avren va kerena len te suferin,”^c ⁵⁰ kaşte manglol pes katar ăl manuș save train akana o rat saoră proorocengo, savo sas ciordino dă kana sas e lumea kerdi: ⁵¹ katar o rat le Abelosko gi ko rat le Zahariasko, mudardo maşkar o altari hai o Templo.^d Da, phenav tumenghe, va manghela pes katar ăl manuș save train akana!

⁵² Vai tumendar, sikaiitorea le Krisake! Kă ciuten o vast pe keia katar o kher le sikaiimasko anda o Del. Tume ni întrisailen, hai kolen kai kamenas te întrin ni muklen len!

⁵³ Kana o Isus înklistos othar, ăl sikaiitorea le Krisake hai ăl fariseia începosailles te atăkin les duşmăniasa hai te pucen

***11:44** Palai Kris le Moiseaski, kana uşteaiestas ăl thana le prahomaske, mahriskas tut. Dikh ăl Numerea 19:16!

^c**11:49** Ieremia 7:25 ^d**11:51** Geneza 4:8; 2 Kronici 24:20

— „Iubisar le Raies, ke Devles, saoră ileasa kiro, saoră sufletosa kiro, saoră zuralimasa kiro hai saoră gogheasa kiri”^x hai „iubisar ke paşardes sar tut.”^y

²⁸ O Isus phendea leske:

— Dinean anglal mişto. Kadea ker hai va traisa.

²⁹ Dar ov kamelas te sikavel kă si les ciacimos hai phendeas le Isusoske:

— Hai kon si muro paşardo?

³⁰ O Isus dineas anglal:

— Ăk manuș mukelas pes tele anda o Ierusalimo ko Ierihono. Pelos andăl vast le tîlharenghe, save nanghearde les, marde les, teleardes hai mukle les mai but mulo. ³¹ Întîmplosailos te mukel pes sa pă kodov drom ăk raşai, hai dikhindos les, nakhlos pă koiaver rig le dromeski. ³² Ăk levito, savo slujinas ko Templo, nakhelas i ov othar. Kana dikhlea les, nakhlos pă koiaver rig le dromeski. ³³ Dar ăk samariteano,* kai gialas dakhatinende, areslos i ov leste, hai kana dikhlea les, kerdineailos leske mila lestar. ³⁴ Ghelos leste, phangleas leske răni păce ciordeas pă lende untdelemno hai mol. Hai ciutea les pă peo hăr, îngheardea les kă ăk hano hai dikhleas lestar. ³⁵ Andă le duiengo ghes înkaladeas dui franci ruposke, dina len le hangioske hai phendea leske:

— Dikh lestar, hai orso mai hasa lesa, va dava tut kana va riva man.

³⁶ Savo andal trin kadala pakeas kă sas o paşardo kolesko kai pelos andăl vast le tîlharenghe?

***10:33** Ăl evreea ni dikhenas mişto le samaritean.

^x**10:27** Deuteronomo 6:5 ^y**10:27** Levitiko 19:18

³⁷ Ov phendeas:

— Kova saveske sas leske mila lestar.

O Isus phendea leske:

— Gia hai ker i tu sa kadea!

Khere ke Marta hai ke Maria

³⁸ Kana sas înkă po drom, o Isus întrisailos andăk gav. Hai ăk giuvli kai buciolas Marta primisardea les andă peo kher.

³⁹ Lan sas lan ăk phei kai buciolas Maria, savi beşlis tele kăl pîrne le Raieske hai aşunelas leske vorbe. ⁴⁰ E Marta sas okupime kadiki dă but slujimasa. Oi ghelis ko Isus hai phendea leske:

— Raia, ni hal tut e grija kă mîrî phei muklea man te slujiv korkoro? Kadea kă phen lake te ajutil man! ⁴¹ O Isus dina lan anglal:

— Marto, Marto, anda but bukea holeaos hai îngrijoris tut, ⁴² dar numa ăk buki trăbul. E Maria alosardeas e rig e laciai savi ni va lela pes latar.

O Isus sikavel len te rughin pes

11 Ăk data o Isus rughilas pes andăk than. Kana termenisar-deas, iekh andal leske ucenicea phendea leske:

— Raia, sikav amen te rughis amen, sar i o Ioan sikadeas pe ucenicen!

² Ov phendea lenghe:

— Kana rughin tumen, te phenen: Dade!

Te sfîntol pes keo anav, te avel keo thagarimos!

³ Amaro marno savestar si amen nevoia, de les amenghe andă fiosavo ghes,

⁴ Hai iertisar amare bezeha, kă i ame iertis kolen kai si amenghe ugile!

Hai na înghear amen ande ispital!

⁵ Hai mai phendea lenghe:

— Te phenas kă iekhes anda tumende si les âk amal hai ke epaş le reakeaki gial leste hai phenel leske: «Amala, de man ugile trin bokolea, ⁶ kă, doar so areslos mande, âk amal mîrăstar poa drom, hai nai man khanci te dav les te hal.» ⁷ Hai te phenas kă andral anda o kher, o amal kadava del tumen anglal: «Muk man în pace! O udar si deja phandado, me hai mîră ciave seam ando pato, ni daştiv te uşteav hai te dav tut.» ⁸ Phenav tumenghe: kear kă ni uştelas te del tumen kă si tumaro amal, dar kaşte na kerdeol lagia-vesko, va uştela hai va dela tumen sea so trăbul tumen.

⁹ Kodolaske i me phenav tumenghe: manghen, hai va dela pes tumenghe, roden, hai va arakhena, maren, hai o udar va putardeola tumenghe. ¹⁰ Anda kodia kă kova savo manghel, va primila, kova savo rodel, va arakhela, hai kova savo marel, va putardeola leske o udar.

¹¹ Savo dad anda tumende, kana lesko ciavo manghel leske âk macio, va dela les âk sap ando than le macesko? ¹² Sau, kana manghela âk arno, va dela les âk skorpiono? ¹³ Kadea kă kana tume, save sen nasul, gianen te den bukea lace tumare ciaven, kabor mai but tumaro Dad anda o ceri va dela o Duhô Sfînto kolenge kai manghen les!

O Isus ni înkalavel le benghen le Satanasa

¹⁴ Âk data o Isus înkalavelas âk beng savo sas muto. Păce înklistos o beng, o muto începosailos te del duma, hai âl manuş kidine mirisailles. ¹⁵ Dar aver phenenas:

— Înkalavel le benghen le Beelzebulo-sa, o baro le benghengo.

¹⁶ Aver, te ciun les ke proba, manghenas leske te sikavel lenghe âk semno katar o Del.

¹⁷ O Isus pringiandeas lenghe gînduri hai phendea lenghe:

— Kana andăk them âl manuş mardeon kontra iekh avreski, o them distrugil pes. Hai kana andăk familia âl manuş mardeon iekh kontra avreski, e familia va distrugila pes. ¹⁸ Deci, kana o Satana mardeol pi kontra, sar va mai acio-la lesko thagarimos? Phenav kadaia kă phenen kă me înkalavav le benghen le Beelzebulo-sa. ¹⁹ Hai kana me înkalavav le benghen le Beelzebulo-sa, tumare manuş kasa înkalaven len? Kodolaske on si te aven tumare krisitore! ²⁰ Dar kana me înkalavav le benghen le vastesa le Devlesko, o thagarimos le Devlesko avilos tumende. ²¹ Dar kana âk manuş zuralo hai mişto armime păzil peo kher, leske bukean si len pacea. ²² Dar kana iekh mai zuralo avel kontra leski hai marel les, lel leske arme andă save bazolas pes hai hulavel e prada lili lestar. ²³ Kova savo nai manţa, si mîrî kontra, hai kon ni kidel manţa, risipil.

O manuş anda savo sas înkalado âk beng

²⁴ Kana âk duho nasul înklel avri anda âk manuş, phirel andăl thana bi paiesko hai rodel odihna. Kă ni arakhel lan, phenel peske: „Va riva man andă muro kher katar înklistem!” ²⁵ Hai kana avel, arakhel les şilado hai kerdi ordinea. ²⁶ Atunci gial hai mai lel pesa aver iefta duhuri, mai nasul dă sar leste. Gian te beşen othe, hai e starea mai palal le manuşăski kodoleski va avela mai nasul dă sar anglal.

Kas binekuvintil o Del

²⁷ Ando timpo so phenelas o Isus kadal vorbe, âk giuvli anda o maşkar le manuşăngo dineas mui:

— Bahtalo si o pînteko kai phiradea tut hai âl ciucia kai pilean len!

²⁸ Ov phendeas:

— Mai sigo si bahtale kola save aşunen o kuvînto le Devlesko hai keren les!

O semno le proorokosko Iona

²⁹ Ando timpo so kidenas pes i mai but manuş, ov începosailos te phenel:

— Âl manuş save train akana si manuş pherde nasulimos. Manghen âk semno, dar ni va dela pes lenghe aver semno numa o semno le proorokosko Iona. ³⁰ Kă sar o Iona sas âk semno andal Ninivea, sa kadea i o Ciavo le Manuşăsko va avela âk semno andal manuş save train akana. ³¹ Ando ghes le krisako, e thagarni katar o sudo si te avel e martora kon-

tra le manuşăngghi save train akana hai va osîndila len. Kă oi avilis katar o şaro le phuiako te aşunel e goghi le Solomonoski. Hai ita kă kate si iekh mai baro dă sar o Solomon. ³² Ando ghes le krisako, âl muş andai Ninive va avena martorea kontra le manuşăngghi save train akana hai va osîndina len. Kă on mukles o bezeh hai boldineailles ko Del kana o Iona phenelas o mesaj katar o Del. Hai ita kă kate si iekh mai baro dă sar o Iona. ^a

E lumina

³³ Koniva păce astardeas âk lampa, ni ciul lan andăk than garado sau tala âk baniţa, hai ciul lan dakhatinende opre, ka kola kai întin te dikhen e lumina. ^b ³⁴ Ki iakh si e lumina ke truposki. Kana ki iakh si lacii, saoro trupo kiro si pherdo lumina. Dar kana ki iakh si nasul, keo trupo si pherdo întuneariko. ³⁵ Kadea kă le sama, ka e lumina kai si andă tute ta na avel kali! ³⁶ Kadea kă, kana saoro trupo kiro si pherdo lumina, hai nai les nici âk rig kali, va avela andă sea pherdo lumina, sar atunci kana luminilas tut âk lampa pe luminasa.

Vai katar âl fariseea hai katar âl sikaiitorea le Krisake

³⁷ Ando timpo so o Isus mai delas duma, âk fariseeo rughisardea les te hal leste. Ov întreisailos hai beşlos ke sinia. ³⁸ O fariseeo sas mirime kana dikhleas kă o Isus ni thovel pes pâl vast gi kai te hal. ³⁹ Dar o Rai phendea leske:

^z11:31 1 Thagara 10:1-13 ^a11:32 Iona 3 ^b11:33 Luka 8:16